

ปัญญาเชิงตรรกะ ระบบการจัดการ และนโยบาย

ยุทธศาสตร์ทางปัญญา
พาชาติออกจากวิกฤต

ประเวศ วะสี

ยุทธศาสตร์ทางปัญญา พาชาติออกจากวิกฤต

ปัญญาเชิงทฤษฎี ระบบการจัดการ และนโยบาย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวศ วะสี

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ประเวศ วะสี.

ยุทธศาสตร์ทางปัญญา พาชาติออกจากวิกฤต:

ปัญญาเชิงทฤษฎี ระบบการจัดการและนโยบาย.--

กรุงเทพฯ : มูลนิธิสธารณสุขแห่งชาติ, 2566.

136 หน้า.

1. ยุทธศาสตร์ -- การบริหาร. 2. การพัฒนาประเทศ. I. ชื่อเรื่อง.

352.34

ISBN 978-616-8178-14-0

บรรณาธิการ

อริคม คุณาวุฒิ

พิสูจน์อักษร

ณัชชา กันเขต

ออกแบบปกและรูปเล่ม

ณขวัญ ศรีอรุณทัย

พิมพ์ครั้งแรก: มิถุนายน 2566

พิมพ์ที่ บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด

จัดพิมพ์โดย

มูลนิธิธรรมาภิบาลแห่งชาติ
1168 ซอยพหลโยธิน 22 ถนนพหลโยธิน
แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

มูลนิธิสตรี-สฤณีวงศ์
1168 ซอยพหลโยธิน 22 ถนนพหลโยธิน
แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
อาคารศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ เลขที่ 99/8 ซอยงามดูพลี
แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

ดำเนินการผลิต

บริษัท เปนไท่ พับลิชชิ่ง จำกัด
339/1 อ่อนนุช 66 ซอย 7 แขวงอ่อนนุช
เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250
tel: 0 2121 4979

e-mail: contact@waymagazine.org
website: www.waymagazine.org
facebook: www.facebook.com/waymagazine
twitter: www.twitter.com/way_magazine

สารบัญ

บทที่ ๑

ยุทธศาสตร์ทางปัญญา

(พาชาติพันวิฤต)

๙

บทที่ ๒

เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศไทย
ความปลอดภัยและสุขภาพที่สมบูรณ์ของคนทั้งแผ่นดิน
การออกแบบระบบและโครงสร้างประเทศ

๓๙

บทที่ ๓

กองทัพกับเป้าหมายสูงสุดของประเทศ

กองทัพกับระบบภูมิคุ้มกันของประเทศ

ที่คุ้มครองความปลอดภัยให้คนไทยทั้งแผ่นดินจากภัยอันตราย

ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ

๖๓

บทที่ ๕

มหาวิทยาลัยกับเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาประเทศ

การคิดเชิงระบบและการจัดการ

๙๗

บทที่ ๕

พลิกโฉมประเทศไทยโดยปฏิรูปการเรียนรู้

๑๒๑

๑

ยุทธศาสตร์ ทางปัญญา (พาชาติพ้นวิกฤต)

- ปัญญาเชิงทักษะ
- ปัญญาเชิงระบบและการจัดการ
- ปัญญาเชิงนโยบาย

ประเทศไทยมีทรัพยากรเพื่อการพัฒนามากถึง ๙ ประเภทใหญ่ๆ

คนไทยก็เป็นคนดีมีน้ำใจ แต่ตกอยู่ในสภาวะวิกฤตเรื้อรัง
ยาวนาน ดูเหมือน **'ติดกับ'** อะไรบางอย่าง

กับที่ติด คือ โลกทัศน์และวิธีคิด (mindset)

การติดอยู่แค่ความรู้ก็เป็นการติดกับชนิดหนึ่ง ทำให้ไปไม่ถึง
ปัญญา

ปัญญาใหญ่กว่าความรู้

ในบทความนี้จะเสนอปัญญา ๓ อย่าง คือ

- ปัญญาเชิงทัศนะ
- ปัญญาเชิงระบบและการจัดการ
- ปัญญาเชิงนโยบาย

๑. กับดักวิธีคิดของสังคมไทย

มีการพูดถึงว่าเราติดที่ **mindset** กันมาพักใหญ่แล้ว แต่ยังขาดความชัดเจน เรียกว่าง่าย ๆ ว่า **วิธีคิด** ก็แล้วกัน

วิธีคิดของไทยก็คือคิดแบบ **‘กรรมส่วนบุคคล’** ขาดความเข้าใจว่า **‘ระบบและโครงสร้าง’** เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคลและสังคม

จึงใช้วิธีแก้ไขด้วยการสั่งสอนอบรม โดยไม่พยายามออกแบบระบบและโครงสร้างที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมของสังคม

อีกอย่างหนึ่งคือ **‘โลกทัศน์’** หรือการเห็นว่าความจริงตามธรรมชาติเป็นอย่างไร คนไทยก็เช่นเดียวกับทั่วโลก ที่ **เห็นแบบแยกย่อยเป็นส่วนๆ** เหมือนตาบอดคลำช้างไม่เห็นช้างทั้งตัว หรือ **ความเป็นองค์รวม (the whole)** จึงทะเลาะและขัดแย้งกันสูง เหมือนคนตาบอดที่รู้เป็นส่วนๆ

ถ้าคนไทยเห็นประเทศไทยเป็นองค์รวมเดียวกัน (one wholeness) ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมจะเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง จึงควรทำความเข้าใจเรื่องส่วนย่อยและองค์รวม จนเกิด **สำนึกองค์รวมประเทศไทย**

ปัญหาวิธีคิดอีกอย่างหนึ่งคือ **คิดเชิงเทคนิค** เท่านั้น **ขาดวิธีคิดเชิงระบบและการจัดการ** ทำให้ไม่สามารถทำให้ความรู้มีอำนาจ (empower knowledge)

เรามีมหาวิทยาลัยประมาณ ๑๔๐ แห่ง มีความรู้ในสาขาต่างๆ มากมาย แต่เนื่องจากมหาวิทยาลัยขาดการคิดเชิงระบบและการจัดการ จึง **ไม่สามารถทำให้ความรู้เป็นปัญญา**

ปัญญาใหญ่กว่าความรู้

และมีปัญญานิดที่เรียกว่า **อิทธิปัญญา** หรือปัญญาที่ทำให้เกิดความสำเร็จ หรือสัมฤทธิ์ศาสตร์

สถาบันทางปัญญาทั้งหลายจึงควรที่จะทำความเข้าใจ เรื่องเพิ่มอำนาจให้ความรู้ (empower knowledge) ให้ความรู้กลายเป็นปัญญาพาชาติออกจากวิกฤตได้ สถาบันที่อยู่ในฐานะจะทำเรื่องนี้ได้ดีที่สุดคือ **ราชบัณฑิตยสภา** และฝ่ายนโยบายคือ **กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** ซึ่งมีพันธกิจในการสร้าง **สังคมอุดมปัญญา**

บทความที่รวบรวมในหนังสือเล่มนี้ มีวัตถุประสงค์ให้เกิดความสนใจในความสำคัญของโลกทัศน์องค์รวม กับการคิดเชิงระบบและการจัดการ เพื่อพลิกโฉมประเทศไทย

๒.

ส่วนย่อย (parts) กับองค์รวม (whole)

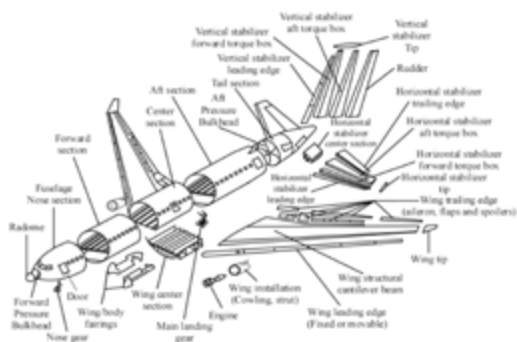
องค์รวมประกอบด้วยส่วนย่อย แต่ไม่เหมือนส่วนย่อย เช่น

เซลล์ เป็นองค์รวมที่ประกอบด้วยอนุประมาณ ๔๐๐ ล้านอนุ
อนุเป็นส่วนย่อย

เซลล์ มีคุณสมบัติใหม่ที่ไม่ใช่คุณสมบัติของอนุของสสาร

อวัยวะ เช่น สมอง หัวใจ ตับ ประกอบด้วยส่วนย่อย คือ เซลล์
หลายล้าน สมอง หัวใจ ตับ ซึ่งเป็นองค์รวมมีคุณสมบัติใหม่ ซึ่ง
ไม่ใช่คุณสมบัติของเซลล์ ร่างกายซึ่งเป็นองค์รวมคือความเป็นคน
มีคุณสมบัติใหม่อันมหัศจรรย์ ซึ่งไม่ใช่คุณสมบัติของอวัยวะ

ทำนองเดียวกัน เครื่องบินซึ่งเป็นองค์รวมมีคุณสมบัติใหม่อัน
มหัศจรรย์คือบินได้ ในขณะที่ชิ้นส่วนหลายหมื่นชิ้นที่มาประกอบ
กันเป็นเครื่องบิน ไม่มีชิ้นใดบินได้เลย

รูปที่ ๑ องค์รวมบินได้ ชั้นส่วนบินไม่ได้

๓.

การคิดและทำแบบแยกส่วน นำไปสู่การเสียสมดุลและวิกฤต

การพัฒนาเกือบทั้งหมดคิดและทำแบบแยกส่วน นำไปสู่การเสียสมดุลและสภาวะวิกฤต

ระบบร่างกายของเราประกอบด้วยเซลล์เป็นล้านล้านเซลล์และอวัยวะอีกหลายสิบ หลากหลายสุดประมาณ แต่ทั้งหมดบูรณาการกันเป็นองค์รวม ที่มีบุรณภาพและดุลยภาพ ความสมดุลทำให้เกิดความเป็นปกติ คือ มีสุขภาพและความยั่งยืน

เซลล์ทุกเซลล์ต้องมีส่วนในองค์รวม

เซลล์มะเร็งเป็นตัวอย่างของเซลล์ที่สูญเสียส่วนในองค์รวม มันทำตัวแยกส่วน เป็นเอกเทศไม่คำนึงถึงองค์รวม ทำให้ระบบร่างกายเสียสมดุล จึงป่วย และชีวิตไม่ยั่งยืน

สังคมที่ประกอบด้วยคนที่ไม่มีส่วนในองค์รวม จึงเสมือนเป็นโรคมะเร็ง ป่วยเพราะเสียสมดุลและวิกฤต การพัฒนาในประเทศและในโลกล้วนทำแบบแยกส่วนโดยขาดส่วนในองค์รวม ประเทศและโลกจึงเสมือนป่วยเป็นโรคมะเร็ง

ส่วนในองค์รวม จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข

๔.

'ตาบอดคลำช้าง' กับการเห็นช้างทั้งตัว

นิทานเรื่อง 'ตาบอดคลำช้าง' ทำให้เห็นภาพได้ดี เพราะตาบอด จึงคลำช้างเป็นส่วนๆ ที่ต่างกัน แล้วทะเลาะกันยกใหญ่ ถ้าตาไม่บอด เห็นช้างทั้งตัวก็ไม่มีอะไรจะทะเลาะกัน เพราะส่วนต่างล้วนเป็นของช้างตัวเดียวกัน

การที่คนในชาติทะเลาะกันสูงก็เพราะเห็นเป็นส่วนๆ เหมือนตาบอดคลำช้าง ไม่เห็นองค์รวมหรือช้างทั้งตัว ความขัดแย้งรุนแรงระหว่าง 'ขวา' กับ 'ซ้าย' ก็เป็นเพราะเหตุนี้ คนที่เป็นองค์รวมก็ต้องมีทั้งแขนซ้ายและแขนขวา เครื่องบินก็มีทั้งปีกซ้ายและปีกขวา ถ้ามีสำนักแห่งองค์รวมก็ไม่มีอะไรจะทะเลาะกัน

คนยุโรปมีวิธีคิดแบบตายตัว แยกข้างแยกซ้าย ขัดแย้งกันสูง จึงเต็มไปด้วยสงครามและความรุนแรง

พระพุทธองค์ทรงสอนเรื่อง **ทางสายกลาง** อันเป็นทางสายปัญญา ความเป็นเหตุเป็นผล ไม่สุดโต่ง ไม่แยกข้างแยกซ้าย ไม่เป็นปฏิปักษ์ (antagonistic) แต่ใช้ไมตรีจิตและความร่วมมือ

การคิดแบบทางสายกลางทำให้เกิดการเชื่อมโยงไปสู่องค์รวม ทุกศาสนาไม่มีเลยที่สอนว่า เธอจงไปแข่งขันโดยเสรี หรือไป

แย่งชิง ล้วนสอนเรื่องความรัก ความเมตตา และการอยู่ร่วมกัน

การศึกษาและการสื่อสารควรจะเอาใจใส่เรื่อง **โลกทัศน์ วิธีคิด**
จิตสำนึก ไม่ใช่สอนเฉพาะเทคนิควิธี เพราะโลกทัศน์ วิธีคิด จิตสำนึก
เป็นปฐมบทของความเจริญหรือความเสื่อม

๕.

การคิดเชิงเทคนิคเท่านั้น แต่ขาดการคิดเชิงระบบ และการจัดการ ทำให้ขาดอิทธิปัญญา

เทคนิควิธีเป็นความรู้ที่มีประโยชน์หรือมีโทษ สุดแต่การใช้ การคิดเชิงเทคนิคทำให้เห็นเป็นส่วนๆ ความรู้ยังไม่ใช่ปัญญา ปัญญาทำให้เห็นทั้งหมด

ในระบบการศึกษาเป็นระบบที่ใหญ่มาก แต่คนในระบบการศึกษาล้วนคิดเชิงเทคนิค แต่ขาดสมรรถนะในการคิดเชิงระบบและการจัดการจึงขาด **อิทธิปัญญา** (อิทธิ = สำเร็จ) อิทธิปัญญา คือ ปัญญาที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน มี ๑๔๐ แห่ง มีความรู้และนักคิดหลายแสนคน อุดมศึกษาควรเป็นหัวรถจักรทางปัญญาพาชาติออกจากวิกฤต แต่ก็เป็นไปได้เพราะคิดเชิงเทคนิคเท่านั้นขาดสมรรถนะในการคิดเชิงระบบและการจัดการ

การคิดเชิงระบบและการจัดการ จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งยวด (crucial component) ที่จะทำให้เกิดอิทธิปัญญาพาชาติออกจากวิกฤต

๖.

ประเทศไทยมีทรัพยากร เพื่อการพัฒนาภาค แต่ประชาชนกลับยากจน และทุกข์ยาก

ประเทศไทยมีทรัพยากรเพื่อการพัฒนาประเภทต่างๆ มากมหาศาล
เพียงพอที่จะสร้างสุขภาวะที่สมบูรณ์ให้แก่คนไทยทุกคน แต่
กลับเสมือนยากจนข้นแค้นแสนสาหัส เพราะขาดทัศน่องค์รวม
และการคิดเชิงระบบและการจัดการ แต่คิดเฉพาะกรรมส่วนบุคคล
และคิดเชิงเทคนิค

ทรัพยากรเพื่อการพัฒนา มีอย่างน้อย ๙ ประเภท อาจเรียกว่า
ทรัพยากรทั้ง ๙ คือ

๑. **ทรัพยากรฐานแผ่นดินไทย** ได้แก่ แผ่นดินไทย ทรัพยากรทาง
ธรรมชาติ ทรัพยากรทางสังคมและวัฒนธรรม มีผู้นำชุมชน
ท้องถิ่นที่เก่งและดีหลายล้านคน
๒. **ระบบการเมือง**
๓. **ระบบรัฐ** ทั้งพลเรือนและกองทัพ มหาศาลยิ่งนัก
๔. **ภาคธุรกิจและภาคการเงิน**

๕. ระบบสุขภาพ

๖. ระบบการศึกษา

๗. ระบบศาสนาและวัฒนธรรม

๘. ภาคประชาสังคม

๙. ระบบการสื่อสาร

ลองพิจารณาแต่ละระบบอย่างละเอียด จะเห็นว่าเป็นทรัพยากร
มหาศาล

แต่ระบบเหล่านี้ดำรงอยู่อย่างแยกส่วนหรือตัดขาดจากกัน
ไม่บูรณาการกันสู่องค์กรรวมประเทศไทย ต่างจากระบบต่างๆ ของ
ร่างกายซึ่งบูรณาการสู่องค์กรรวมเดียวกัน มีเป้าหมายสูงสุดเดียวกัน
คือ ความปลอดภัยและสุขภาวะที่สมบูรณ์ของชีวิต

อะไรที่ถูกฆ่าและออกเป็นส่วนๆ เช่น ฆ่าและโค ฆ่าและสุกร
ทำให้สิ้นชีวิต **ชีวิตคือการเชื่อมโยง** สิ่งที่มีชีวิตก็เติบโตและงอกงาม
ได้ สิ่งไม่มีชีวิตเติบโตและงอกงามไม่ได้มีแต่จะเน่าเปื่อยและผุพังไป

เราจะเห็นว่าระบบรัฐและระบบการศึกษาซึ่งเป็นทรัพยากร
มหาศาล กลับมีปัญหาในตัวเองมาก เพราะแยกส่วน ตัดขาด จึงไม่มี
ชีวิต ความพยายามปฏิรูปใดๆ ก็ไม่สำเร็จ เพราะการปฏิรูประบบที่
แยกส่วนทำไม่ได้ แต่กลับสร้างปัญหามากขึ้น

การปฏิรูปที่แท้จริง คือ การเชื่อมโยงสู่องค์กรรวมประเทศไทย
ถ้าทรัพยากรทั้ง ๙ ประเภท เชื่อมโยงกันสู่องค์กรรวมประเทศไทย

และทั้งหมดมีเป้าหมายสูงสุดเดียวกัน ก็จะมีพลังมหาศาลและสามารถออกแบบระบบและโครงสร้างการพัฒนาประเทศไทย ที่ขึ้นส่วนต่างๆ **ทุกชนิด** เข้ามาประกอบกันเป็นประโยชน์และปรับตัวเองได้

นี่จะเป็นการ **ปฏิรูปประเทศอย่างแท้จริง** คือปรับรูปจากการดำรงอยู่อย่างแยกชิ้นส่วนต่างๆ ตัดขาดจากกัน มาเป็นประกอบกันเป็นองค์รวมประเทศไทย

๗.

การออกแบบระบบ และโครงสร้างประเทศไทย

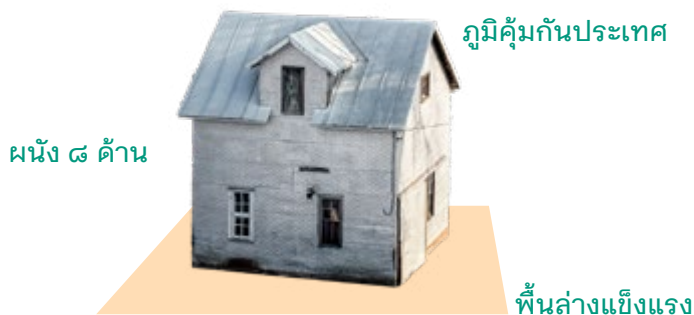
ถ้าเรารู้ความต้องการก็จะสามารถออกแบบระบบและโครงสร้าง
ดังที่ยกตัวอย่างเรื่องเครื่องบิน นั่นคือเมื่อต้องการอะไรที่บินได้ ก็
ต้องออกแบบระบบและโครงสร้างของเครื่องบิน แล้วเอาชิ้นส่วนมา
ประกอบตามโครงสร้างจนครบเป็นองค์รวม

เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศไทย ก็คือความ
ปลอดภัยและสุขภาวะที่สมบูรณ์ของคนไทยทุกคน ก็ต้องออกแบบ
บ้านประเทศไทยที่แข็งแรง อบอุ่น ปลอดภัย

ระบบและโครงสร้างบ้านประเทศไทย มี ๓ ส่วนใหญ่ๆ คือ

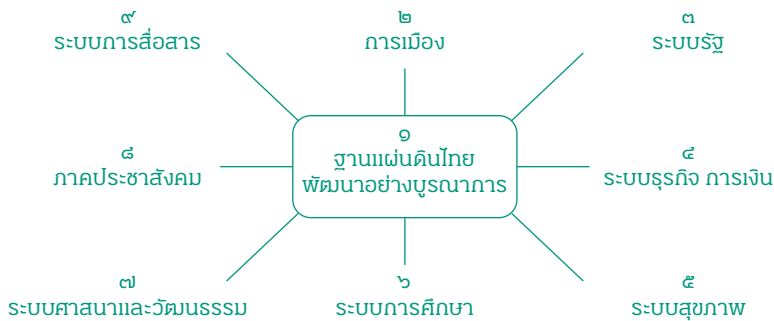
๑. พื้นทีล่ำงที่แข็งแรง มั่นคง
๒. ผนังบ้าน ๘ ด้านที่เชื่อมโยงกับพื้นบ้านและเชื่อมโยงกันทั้ง ๘ ด้าน
และเชื่อมโยงกับหลังคา
๓. หลังคาบ้าน คือ ภูมิคุ้มกันของประเทศ

ดังรูปที่ ๒

รูปที่ ๒ โครงสร้างของบ้านประเทศไทยประกอบด้วย ๓ ส่วน

พื้นล่างที่แข็งแรง มั่นคง จะรองรับตัวบ้านทั้งหมดให้มั่นคง
 พื้นล่างก็คือแผ่นดินไทย ที่พัฒนาอย่างบูรณาการ ๘ มิติ คือ
 เศรษฐกิจ - จิตใจ - สังคม - สิ่งแวดล้อม - วัฒนธรรม - สุขภาพ -
 การศึกษา - ประชาธิปไตย
 ดังรูปที่ ๓

รูปที่ ๓ บ้านประเทศไทย ประกอบด้วย ๑. พื้นล่างคือฐานแผ่นดินไทยที่พัฒนาอย่างบูรณาการกับระบบ
ทรัพยากรอีก ๘ ประเภท ที่เป็นผนัง ๘ ด้าน เชื่อมโยงกับฐานและเชื่อมโยงกันทั้ง ๘ ด้าน

ผนัง ๘ ด้านของบ้าน ก็คือ ทรัพยากรอีก ๘ ประเภท

รวมทั้งหมดทรัพยากร ๙ ประเภท บูรณาการกันเป็นองค์รวม
คือ บ้านประเทศไทย เมื่อทั้งหมดเชื่อมโยงกันก็เกิดเป็นระบบ
ภูมิคุ้มกันประเทศ รายละเอียดมีในภาคผนวกที่ ๒ เรื่อง กองทัพ
กับระบบภูมิคุ้มกันประเทศ

๘.

คนไทยทุกคนสามารถร่วมสร้าง บ้านประเทศไทย ให้เป็นบ้านที่น่าอยู่ที่สุดในโลก

เปรียบเทียบกับการสร้างบ้าน ถ้าเรามีองค์ประกอบพร้อม เช่น อิฐ ปูน ทราย ไม้ เหล็ก กระเบื้อง ถ้าไม่ออกแบบระบบและโครงสร้าง บ้าน มีแต่องค์ประกอบที่แยกส่วนกันอยู่ เราก็จะไม่มีบ้านอยู่

แต่เมื่อเราตั้งโครงสร้างบ้านจนเข้าอยู่อาศัยได้แล้ว หลังจากนั้น ใครมีอะไรดีก็เอามาตกแต่งเพิ่มเติมให้อยู่สบายขึ้นและสวยงามมากขึ้น

ฉะนั้น เมื่อเราออกแบบบ้านประเทศไทยและโครงสร้าง และเอาองค์ประกอบมาประกอบตามโครงสร้างจนเข้าอยู่อาศัยได้แล้ว หลังจากนั้นคนไทยทุกคน องค์กรทุกองค์กรสามารถเข้ามาช่วยตกแต่งบ้านประเทศไทยให้แข็งแรงมากขึ้น อยู่สบายขึ้น และสวยงามมากขึ้นเท่าใดก็ได้ จนประเทศไทยเป็นบ้านที่น่าอยู่ที่สุดในโลก

นี่คืออานิสงส์ของการคิดเชิงองค์รวม และการออกแบบระบบ และโครงสร้าง ที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมสร้าง ต่างจากเดิมที่คิดและทำแบบแยกส่วน คนที่อยากร่วมสร้างก็ไม่ว่าจะร่วมสร้างได้อย่างไร

การที่คนไทยทุกคนสามารถมีส่วนร่วมสร้างบ้านประเทศไทย
ได้คือ ประชาธิปไตยที่แท้จริง หรือมิใช่

และเมื่อทุกระบบบูรณาการกันเป็นองค์กรรวมประเทศไทย ทุก
ระบบก็จะลงตัวเข้าที่เข้าทาง ไม่ว่าระบบการเมือง ระบบรัฐ ระบบ
การศึกษา ระบบธุรกิจ ระบบการเงิน ฯลฯ ไม่มีส่วนใดจะเกะกะเกเร
ออกนอกกลุ่มนอกทางไปเหมือนเดิม

ประเทศไทยที่เป็นองค์กรรวมก็จะมีคุณสมบัติใหม่อันมหัศจรรย์

ดูเครื่องบินที่เป็นองค์กรรวมสามารถบินได้ ประเทศไทยที่เป็น
องค์กรรวมก็จะบินสูฟ้าไกลได้ ยิ่งกว่าเครื่องบิน

โดยสรุปคุณสมบัติใหม่ประเทศไทยคือ เป็นแผ่นดินคันติสุข

ใครอยากเติมคำว่า ‘ดูจดังสวรรค์บนดิน’ ก็สามารถทำได้

๙.

ปัญญาเชิงนโยบาย สถาบันนโยบาย และนักพัฒนานโยบาย

เรามีนักวิชาการสร้างความรู้ และสถาบันสร้างความรู้จำนวนมาก

แต่ **ขาดการสร้างปัญญา**

การใช้ความรู้ (technic driven) ทำให้สำเร็จเล็กๆ น้อยๆ แบบ
เป็นชิ้นๆ (pieces and parcels)

การจะทำให้เกิดประโยชน์ใหญ่ต้องใช้ปัญญา

นโยบายเป็นปัญญาสูงสุด เพราะมีผลกระทบใหญ่ และที่ใหญ
ที่สุดคือ นโยบายสาธารณะมีผลกระทบทุกอนุของสังคม

ปัญญามี ๖ ระดับ ซึ่งผู้รู้ได้พูดเป็นตัวอย่างไว้ว่า **จำใจใช้วิสัง ประ**
ตามลำดับจากต่ำขึ้นไป

จำ = การจำ คือจำเอาตื้อๆ โดยไม่ต้องเข้าใจ ถือเป็นต่ำสุด

ใจ = เข้าใจ สูงขึ้นมา แต่ก็ยังทำไม่เป็น

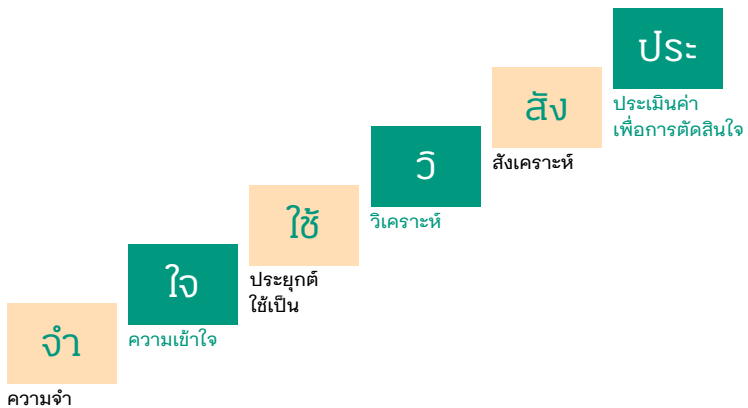
ใช้ = ประยุกต์ใช้ หรือทำเป็น สูงขึ้นจากเพียงเข้าใจ แต่ยังทำ
ไม่เป็น

วิ = วิเคราะห์ สามารถวิเคราะห์แยกแยะให้เข้าใจชัดและลึก

สัง = สังเคราะห์ เชื่อมโยง เป็นองค์รวมหรือเห็นทั้งหมดจะได้
จัดการได้

ประ = ประเมินค่าเพื่อการตัดสินใจ

ดังรูปที่ ๔

รูปที่ ๔ ระดับปัญญา ๖ ระดับ จากจำต่ำสุดไปถึงประเมินเพื่อตัดสินใจอันเป็นระดับสูงสุด

ถ้าพิจารณาหน้าที่ของ **สมอง** จะเข้าใจดีขึ้น

ระบบร่างกาย ไม่ว่าจะสมบูรณ์เพียงใด ถ้าไม่มีสมอง ก็เอาชีวิตรอด

สมองทำหน้าที่รับรู้ข้อมูล เอามาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ความเป็นจริง ประเมิน และตัดสินใจ

การตัดสินใจจึงต้องเป็นปัญญาสูงสุด เพราะถ้าตัดสินใจผิดพลาดหมายถึง หายนะ หรือ เอาชีวิตรอด

เราพูดถึงการเป็น **สมองของชาติ** เช่น การศึกษา คลังสมอง

สถาบันวิจัย

เมื่อตอนจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ตั้งสภาวิจัยแห่งชาติ ก็กล่าวว่า
'เพื่อให้เป็นสมองของชาติ'

แต่เราก็ไม่ได้ทำความเข้าใจในรายละเอียดว่า สมองทำหน้าที่
อย่างไร

สมองทำหน้าที่ตัดสินใจ ซึ่งเป็นปัญญาสูงสุด
แต่เราสร้างระบบการศึกษาที่เน้นการท่องจำ ซึ่งเป็นปัญญา
ต่ำสุด

สถาบันวิจัย ทำหน้าที่สร้างความรู้ หรือเทคนิค ไปไม่ถึงปัญญา
สภาวิจัยแห่งชาติ ก็สนับสนุนการวิจัยสร้างความรู้

ราชบัณฑิตยสภา ควรเป็นสมองของชาติ ก็ทำเรื่องความ
เชี่ยวชาญความรู้สาขาต่างๆ ซึ่งก็สำคัญ ไม่ใช่ไม่สำคัญ แต่ก็ไม่
ไปถึงหน้าที่สูงสุดของสมอง

อย่างนักวิชาการทางสังคมศาสตร์ที่เก่งๆ ก็ไปหยุดที่ระดับ
วิเคราะห์วิจารณ์ ไปไม่ถึงการสังเคราะห์และจัดการ จึงทำหน้าที่
วิจารณ์ว่าอะไรไม่ดีอย่างไร แต่จะให้ออกว่าต้องทำ จะต้องจัดการ
อย่างไรจึงจะสำเร็จ ยิ่งสังคมปัจจุบันเป็นระบบซับซ้อน (complexity)
ที่ยากต่อความเข้าใจ ควบคุมไม่ได้ ต้องใช้ปัญญาเชิงระบบและ
การจัดการ

นโยบายเป็นส่วนสำคัญของระบบและการจัดการ

สถาบันทางปัญญาต่างๆ จึงควรปรับตัวเป็น **สถาบันนโยบาย** ด้วย นอกเหนือจากการเป็นสถาบันสร้างความรู้

ส่วนสำคัญของการเป็นสถาบันนโยบาย คือ **สร้างนักพัฒนา
นโยบาย**

เรื่องนี้ ได้อธิบายไว้ในบทความที่ ๓ ในภาคผนวกคือเรื่อง
**มหาวิทยาลัยกับเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศ
การคิดเชิงระบบและการจัดการ**

มหาวิทยาลัยควรมี **ทีมพัฒนานโยบาย** ทั้งในระดับ
มหาวิทยาลัย และระดับคณะ/สถาบัน เชื่อมโยงเป็น **เครือข่าย
ทีมพัฒนานโยบาย** ของแต่ละมหาวิทยาลัย ทั้งประเทศมี ๑๔๐
มหาวิทยาลัย จะมีนักพัฒนานโยบายจำนวนมากถึงมวลวิกฤต
(critical mass) ที่สามารถช่วยพัฒนานโยบายได้ทุกระดับ คือ

- ระดับชุมชนท้องถิ่น
- ระดับองค์กร เช่น กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ
- ระดับชาติ

การพัฒนาระบบนโยบายครบวงจร ๑๒ ขั้นตอน จะนำไปสู่
ความสำเร็จทุกเรื่อง เรียกว่า **สัมฤทธิ์ศาสตร์**^๑

๑ คู่มือขับเคลื่อนระบบนโยบายครบวงจร ๑๒ ขั้นตอนสู่ความสำเร็จ (คู่มือสัมฤทธิ์ศาสตร์พาชาติ
ออกจากวิกฤต) โดย ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี

ประเทศไทยก็จะพลิกโฉม จากประเทศที่ทำอะไรไม่สำเร็จ
สู่การเป็นประเทศที่สำเร็จทุกเรื่อง
ยุทธศาสตร์สร้างทางปัญญา จึงพาชาติออกจากวิกฤตได้

๑๐. สรุป ยุทธศาสตร์ทางปัญญา

สังคมปัจจุบันเปลี่ยนจากสังคมโบราณโดยสิ้นเชิง ที่เชื่อมโยงยาวไกล
หลายมิติอย่างซับซ้อน กลายเป็น **ระบบซับซ้อน** (complexity system)
ซึ่งมีความพลิกผันและวิกฤตได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ปรากฏสาเหตุ
ยากต่อความเข้าใจ พยากรณ์ไม่ได้ ควบคุมไม่ได้

เครื่องมือเก่าๆ ใช้ไม่ได้ผลแล้ว เช่น อำนาจ เงิน การวิพากษ์
วิจารณ์ การใช้ความรู้สำเร็จรูป

ความรู้ ที่เคยใช้ได้ผลเมื่อครั้งเดิมที่เป็นระบบง่าย ๆ ตรงไป
ตรงมา ใช้ไม่ได้ผลแล้ว

ต้องเพิ่มอำนาจให้ความรู้ (empower knowledge) สู้ปัญญา
ปัญญาใหญ่กว่าความรู้

ปัญญาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาวิกฤตชาติ อาจแบ่งออกได้เป็น
๓ ประเภท คือ

๑. **ปัญญาเชิงทักษะ**
๒. **ปัญญาเชิงระบบและการจัดการ**
๓. **ปัญญาเชิงนโยบาย**

เรื่อง **ทักษะ** นั้นสำคัญยิ่ง เพราะถ้าเห็นผิดก็คือผิด ถ้าเห็นถูก

ก็คือถูก ที่ผ่านมานุษย์มักเห็นผิด คือเห็นเป็นส่วนๆ เหมือน ‘ตาบอดคลำช้าง’ ไม่เห็นช้างทั้งตัว จึงขัดแย้งและพัฒนาแบบแยกส่วน นำไปสู่การเสียสมดุล **ทักษะองค์รวม** จึงสำคัญยิ่ง

นักวิชาการส่วนใหญ่ **คิดเชิงเทคนิค** เท่านั้น ขาดสมรรถนะ ในการคิดเชิงระบบและการจัดการ ฉะนั้น นักวิชาการถึงจะมีมาก ก็ทำประโยชน์ได้เล็กๆ น้อยๆ เท่านั้น แบบ technic driven ไม่สามารถทำประโยชน์ใหญ่ได้เพราะสร้างได้แต่ชิ้นส่วน ไม่สามารถ สร้างระบบที่เป็นองค์รวม อันมีคุณสมบัติใหม่อันมหัศจรรย์ เช่น เครื่องบินที่เป็นองค์รวมสามารถบินได้ แต่ไม่มีชิ้นส่วนใดที่บินได้เลย

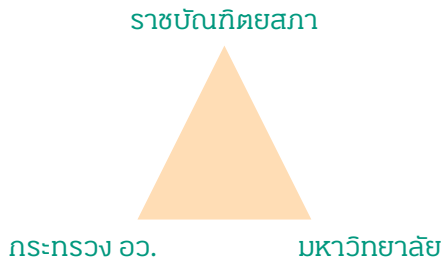
นโยบาย เป็นปัญญาสูงสุด ถ้าพัฒนาระบบนโยบายครบวงจรก็ จะทำให้สำเร็จได้ทุกเรื่อง เรียกว่า **สัมฤทธิ์ศาสตร์** ถ้าสามารถพัฒนา นโยบายได้สำเร็จทุกเรื่อง ตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น ระดับองค์กร และระดับชาติ บ้านเมืองก็จะพ้นวิกฤตและเจริญรุ่งเรืองอย่างถาวร

ฉะนั้น สถาบันความรู้ต่างๆ ควรปรับตัวให้เป็นสถาบันนโยบาย ด้วย เช่น มหาวิทยาลัย และสถาบันวิจัยต่างๆ สร้างและส่งเสริม การสร้างนักพัฒนานโยบายที่เก่งๆ จำนวนมาก ประเทศไทยก็จะมี **นักสัมฤทธิ์ศาสตร์** จำนวนมาก ที่ทำให้สำเร็จในเรื่องต่างๆ ทุกระดับ ทั่วประเทศ

สถาบันหลักที่จะเป็นเสาหลักของยุทธศาสตร์ทางปัญญา มี ๓ สถาบัน คือ

๑. ราชบัณฑิตยสภา
๒. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
๓. มหาวิทยาลัย

เชื่อมโยงกันเป็น 'สามเหลี่ยมยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ'

รูปที่ ๕ สามเหลี่ยมยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ

ทั้ง ๓ สถาบันนี้ มีนักวิชาการที่เก่งๆ ทรงปัญญาจำนวนมาก ถ้าร่วมกันคิดร่วมกันทำในยุทธศาสตร์ทางปัญญาจะสามารถพลิกโฉมประเทศไทยให้เป็น **สังคมอุดมปัญญา**

เมื่อประเทศไทยปรับเปลี่ยนจากสังคมนิยมอำนาจเป็นสังคม
อุดมปัญญา ปัญหาต่างๆ ก็จะยุติ ประเทศไทยหลุดออกจาก
วิกฤตการณ์เรื้อรัง ไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองอย่างถาวร เป็นแผ่นดิน
ศานติสุข ที่คนไทยทุกคนอยู่เย็นเป็นสุข ด้วยปัญญา ไม้ตรีจิต และ
ความร่วมมือกัน

ภาคผนวก

ตัวอย่างการออกแบบระบบ และโครงสร้าง

๑. เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศ
๒. กองทัพกับเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศ
๓. มหาวิทยาลัยกับเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศ การคิด
เชิงระบบและการจัดการ
๔. พลิกโฉมประเทศไทยโดยปฏิรูปการเรียนรู้

ทุกระบบสามารถออกแบบระบบและโครงสร้างการทำงานของ
ของตนทำนองเดียวกัน โดยมีเป้าหมายสูงสุดเดียวกัน คือร่วมสร้าง
บ้านประเทศไทยที่คนไทยทุกคนอยู่อย่างปลอดภัย และมีสุขภาวะ
ที่สมบูรณ์

ขอฝากให้เพื่อนคนไทยพิจารณา และร่วมสร้างบ้านประเทศไทย
ให้เป็นบ้านที่น่าอยู่ที่สุดในโลก

๒

เป้าหมายสูงสุดของ การพัฒนาประเทศไทย

ความปลอดภัยและสุขภาพ
ที่สมบูรณ์ของคนทั้งแผ่นดิน
การออกแบบระบบและโครงสร้าง
ประเทศ

ปาฐกถาพิเศษในการประชุมวิชาการประจำปี HA National Forum
ครั้งที่ ๒๓ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๖

๑.

เป้าหมายสูงสุด ของการพัฒนาประเทศไทย

การพัฒนาเรื่องต่างๆ ของประเทศ ควรมีเป้าหมายสูงสุดเดียวกัน ไม่ใช่แยกย่อยเป็นส่วนๆ การแยกส่วนทำให้ชาติไม่มีพลัง หากคนไทยทั้งประเทศมีความมุ่งมั่นร่วมกัน จะจนคลื่นประดุจแสงเลเซอร์ ที่มีพลังทะลุทะลวง

เป้าหมายสูงสุดไม่ใช่จีดีพี การเอาจีดีพีเป็นเป้าหมายได้พิสูจน์แล้วว่า นำไปสู่การเสียสมดุลหรือความเหลื่อมล้ำอย่างรุนแรง การเสียสมดุลทำให้ไม่มีสุขภาวะแต่เกิดทุกขภาวะแพร่หลายทั่วไป โลกต้องการเป้าหมายใหม่

ดุลยภาพทำให้เกิดความสุขสงบหรือสุขภาวะ

ถ้าร่างกายของเรามีความสมดุล เราก็มีสุขภาพดีและอายุยืน ความเจ็บป่วยทุกชนิดคือการเสียสมดุล

สุขภาวะที่สมบูรณ์ของคนทั้งหมด เป็นสิ่งสูงสุดของมนุษยชาติ

๒. สุขภาวะที่สมบูรณ์คือทั้งหมด

คำจำกัดความขององค์การอนามัยโลก

สุขภาพ คือ สุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม (และทางจิตวิญญาณ) ในวงเล็บเป็นข้อเสนอของสมาชิกบางประเทศ

‘สุขภาวะที่สมบูรณ์’ มีความหมายที่สูงและลึกซึ้งๆ ที่บูรณาการทุกสิ่งทุกอย่างเข้ามามีได้หมายถึง โรค มดหมอ หยากยา และโรงพยาบาลเท่านั้น แต่บูรณาการอยู่ในการพัฒนามนุษย์และสังคมทั้งหมด (Health is completely integral in total human and social development.) จึงมีคำพูดว่า

“สุขภาพคือทั้งหมด” (Health is the whole.)

เมื่อสุขภาพคือทั้งหมด จึงเป็นสิ่งสูงสุด

ถ้าประเทศต่างๆ เอาสุขภาพะเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา จะเป็นพลังของการพัฒนาอย่างบูรณาการ บูรณภาพและดุลยภาพจะทำให้ประเทศและโลกมีสันติสุข

นี่เป็นเหตุผลว่าทำไม

“ความปลอดภัยและสุขภาวะที่สมบูรณ์ของคนทั้งแผ่นดิน”

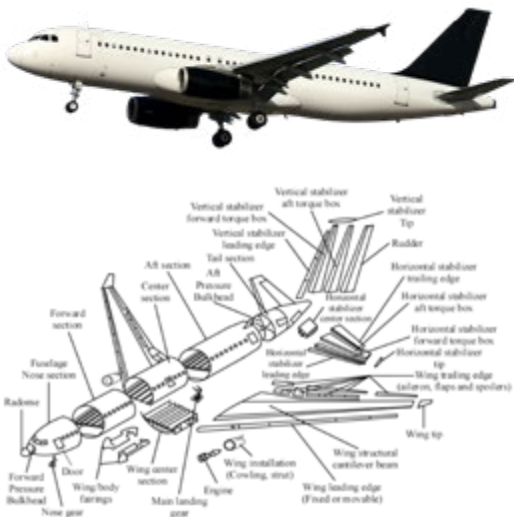
จึงควรเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศ

ถ้าช่วยกันศึกษาและใคร่ครวญจนเห็นจริงตามข้อเสนอนี้
เราสามารถออกแบบระบบและโครงสร้าง แล้วช่วยกันประกอบ
ชิ้นส่วนตามโครงสร้าง จนครบเป็นองค์รวมก็จะสำเร็จ

๓.

ความเป็นองค์รวม (wholeness) ทำให้เกิดคุณสมบัติใหม่ อันมหัศจรรย์

ถ้าเราต้องการอะไรที่บินได้ ก็ต้องออกแบบระบบและโครงสร้างของเครื่องบิน เมื่อเอาชิ้นส่วนประกอบโครงสร้างจนสมบูรณ์เป็น **องค์รวม** คือเครื่องบิน ก็มีคุณสมบัติใหม่คือบินได้ในขณะที่ชิ้นส่วนต่างๆ ไม่มีอะไรที่บินได้เลย

รูปที่ ๑ องค์รวมบินได้ ชิ้นส่วนบินไม่ได้

การพัฒนาแบบแยกส่วน ไม่ทำให้เกิดคุณสมบัติใหม่อัน
มหัศจรรย์

มหาวิทยาลัยมีความรู้ตามสาขามากมาย แต่เมื่อทำเชิงเทคนิค
(technic driven) ก็ได้ผลเล็กน้อยเป็นส่วนๆ เหมือนผลิตแต่ชิ้นส่วน
โดยไม่สามารถสร้างเครื่องบินทั้งลำ ถ้ามหาวิทยาลัยมีสมรรถนะใน
การคิดเชิงระบบและการจัดการ จะเป็นหัวใจจักรทางปัญญาพาชาติ
ออกจากวิกฤตได้

๔.

ออกแบบระบบและโครงสร้าง เพื่อสุขภาวะที่สมบูรณ์ ของคนทั้งหมด

หลักการ

๑. สุขภาวะเกิดจากการพัฒนาอย่างบูรณาการ
๒. ต้องเอาพื้นที่เป็นตัวตั้งจึงจะครอบคลุมคนทั้งหมดได้ และการพัฒนาอย่างบูรณาการก็ต้องเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง เอาหน่วยงาน หรือเทคนิค หรือวิชาชีพ เป็นตัวตั้งไม่ได้ เพราะสิ่งเหล่านี้นั้น แยกส่วนเป็นส่วนๆ

เพราะฉะนั้นโครงสร้างพื้นฐานของระบบสุขภาวะของคนทั้งหมด คือ “การพัฒนาพื้นที่อย่างบูรณาการเต็มประเทศ” ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ทุกอำเภอ ทุกจังหวัด โดยคนและกลไกในพื้นที่

ที่ว่าบูรณาการนั้น คือ บูรณาการ ๘ มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ – จิตใจ – สังคม – สิ่งแวดล้อม – วัฒนธรรม – สุขภาพ – การศึกษา – ประชาธิปไตย ทั้ง ๘ บูรณาการอยู่ในกันและกัน โดยมีสัมมาชีพเต็มพื้นที่เป็นจุดคานงัด อาจเรียกว่า **มรรค ๘ แห่งการพัฒนาพื้นที่อย่างบูรณาการ**

มีคำทางพุทธว่า ‘มรรคสมังคี’ คือ มรรคทั้ง ๘ ร่วมกัน หรือ
สมังคี จะว่า synergy ก็ได้

เมื่อพื้นที่มีการพัฒนาอย่างบูรณาการก็จะเกิดสุขภาวะเต็ม
พื้นที่^๒

ขณะนี้อองค์กรทั้ง ๕ หรือเบญจภาคี อันได้แก่ พอช. สสส.
สำนัก ๓ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมพัฒนาชุมชน และ
กรมการปกครอง กำลังพัฒนาฐานล่างของประเทศดังกล่าวอยู่ แต่
องค์กรอื่นๆ ก็สามารถร่วมสร้างฐานแผ่นดินไทย ถ้าฐานแข็งแรงก็
จะรองรับประเทศทั้งหมดให้มั่นคง

พื้นที่พัฒนาอย่างบูรณาการจึงเป็น platform หรือ template
ของการพัฒนา หรือโครงสร้างของประเทศ เปรียบเสมือนโครงสร้าง
ทางร่างกายของมนุษย์

ระบบต่างๆ เข้ามาเชื่อมโยงกับโครงสร้างนี้ เพื่อให้ทำหน้าที่
ได้ดี เช่นเดียวกับระบบต่างๆ ของร่างกายทั้งหมดบูรณาการกัน
ไม่ใช่ต่างคนต่างไป

เหมือนการสร้างบ้าน ถ้ามีองค์ประกอบพร้อม เช่น เหล็ก อิฐ
ไม้ ปูน ทราย กระเบื้อง ฯลฯ แต่เราไม่ออกแบบและโครงสร้างบ้าน
แล้วเอาองค์ประกอบตามโครงสร้างเราก็ไม่มีบ้านอยู่ แม้พัฒนา
องค์ประกอบให้ดีเลิศเพียงใดๆ ก็ตาม

นั่นคือการพัฒนาแบบแยกส่วน อย่างที่ทำได้

๒ ดูคู่มือพัฒนาอำเภออย่างบูรณาการสู่แผ่นดินสามัคคีสุข โดย ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี

การพัฒนาอย่างบูรณาการสู่องค์กรของบ้าน คือ

๑. ออกแบบฐานของบ้าน คือ พื้นชั้นล่างบนเสาเข็มที่มั่นคง ได้แก่ พื้นที่บูรณาการทั้งแผ่นดิน
๒. เอาแผ่นผนัง ๘ ด้าน เข้ามาประกอบอันได้แก่ ระบบต่างๆ (ตามรูป ๓ และ ๔)
๓. มีหลังคาที่เชื่อมโยงผนังทั้ง ๘ ด้าน คือ ระบบภูมิคุ้มกัน

รูปที่ ๒ โครงสร้างบ้านประเทศไทย

เสมือนร่างกายของเรา ถึงแม้มีระบบและโครงสร้างครบ แต่ถ้าไม่มี **ระบบภูมิคุ้มกัน** ก็เอาชีวิตไม่รอด เพราะมีภัยจากทั้งภายในและภายนอก

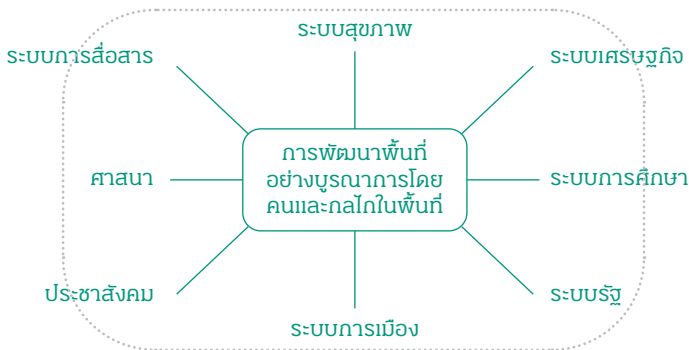
ประเทศก็ต้องมีระบบภูมิคุ้มกัน จากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เรื่องภูมิคุ้มกันของประเทศจะกล่าวเพียงหลักการเพียงเท่านั้น ยังไม่ลงรายละเอียด

เมื่อเรามีบ้านและเข้าอยู่อาศัยได้แล้ว จะทำอะไรๆ เพิ่มเติมให้บ้านแข็งแรง น่ายอยู่ สวยงาม เพิ่มขึ้นเท่าใดๆ ก็ได้ทั้งสิ้น

ฉะนั้น ทุกคน ทุกองค์กร สามารถมีส่วนร่วมสร้างและตกแต่งบ้านประเทศไทยได้ทั้งสิ้น

นี่คือความหมายของการที่พูดว่า คนไทยร่วมสร้างบ้านประเทศไทยให้แข็งแรง งดงาม น่ายู่ ที่คนไทยทุกคนจะอยู่ร่วมกันด้วยความสุข หรือสุขภาวะที่สมบูรณ์

หรือการผนึกกำลังพัฒนาประเทศไทยอย่างบูรณาการ ให้เป็นองค์กรรวมประเทศไทย

รูปที่ ๓ โครงสร้างของระบบสุขภาวะเพื่อคนทั้งมวลมีการพัฒนาพื้นที่อย่างบูรณาการเป็นพื้นฐาน และมีระบบอีก ๘ ระบบเข้ามาเชื่อมโยงเป็นผืนผ้า

ตามรูปที่ ๓ องค์ภาพทั้งหมดของประเทศจะบูรณาการกัน
เป็น **องค์รวมประเทศไทย** หรือ **ประเทศไทยที่มีบูรณภาพ** ทำให้
เกิดคุณสมบัติใหม่อันมหัศจรรย์ นั่นคือสภาวะที่สมบูรณ์ของคน
ทั้งแผ่นดินหรือสุขภาพองค์รวม (holistic health)

๕.

ประเทศไทยที่มี บูรณาภาพและดุลยภาพ = ประเทศไทยสุขภาพดี

ดูรูปที่ ๓ จะเห็นว่าเรามีทรัพยากรเพื่อการพัฒนามหาศาล ทั้งพื้นที่และระบบต่างๆ ๘ ระบบเหล่านี้ทำงานแบบแยกส่วน ไม่บูรณาการกัน จึงไม่มีพลัง ได้ผลน้อย ทำให้เสียสมดุล บั่นป่วน วุ่นวาย ไม่ลงตัว แต่เมื่อทั้งหมดมาบูรณาการกันที่โครงสร้างพื้นฐาน คือ พื้นที่ที่พัฒนาอย่างบูรณาการทั้งประเทศ องค์าพพทั้งหมดของประเทศก็เชื่อมโยงกันเป็นประเทศไทยที่มีบูรณาภาพ เมื่อมีบูรณาภาพก็จะมีดุลยภาพ หรือความสมดุล ทำให้เกิดความเป็นปรกติสุข หรือสุขภาพดีและยั่งยืน

เหมือนร่างกายของเรา ถ้าทุกส่วนบูรณาการกันเกิดความสมดุล เราก็มีสุขภาพดีและอายุยืน การเจ็บป่วยทุกชนิด คือ การเสียสมดุล มะเร็งเป็นตัวอย่างของเซลล์ที่สูญเสียสำนึกแห่งองค์รวม มันทำตัวแยกส่วนเป็นเอกเทศ ทำให้ระบบเสียสมดุลป่วยและอายุไม่ยั่งยืน

การพัฒนาแบบแยกส่วน จึงเปรียบเสมือนประเทศเป็นมะเร็งเจ็บป่วย และไม่ยั่งยืน

ฉะนั้น ประเทศไทยที่มีบูรณภาพและดุลยภาพ จึงเป็นประเทศ
สุขภาพดี

ระบบทุกอย่างจะลงตัวหมด เพราะพัฒนาอย่างบูรณาการ
รวมทั้งระบบการศึกษา และระบบการเมือง ซึ่งที่ผ่านมาทำอย่างไรๆ
ก็ไม่ลงตัว เพราะพัฒนาแบบแยกส่วน

ที่ว่าเมื่อเป็นระบบและโครงสร้างทุกอย่างลงตัว ลองดูตัวอย่าง
รถยนต์ หรือเครื่องบิน แม้ประกอบด้วยชิ้นส่วนเป็นหมื่นๆ ชิ้น แต่
ทุกชิ้นเชื่อมโยงกำกับกันอย่างเหนียวแน่น ไม่มีชิ้นใดหลุดจากระบบ
ไปทำตัวเกกมะเหรกเกเร การระเบิดน้ำมันในลูกสูบรุนแรงอย่างยิ่ง
แต่ก็ไม่ได้ทำร้ายใคร **กลับเป็นพลังขับเคลื่อนระบบ** แต่ถ้าการ
ระเบิดโดยอยู่นอกระบบมันคือลูกระเบิด

**ประเทศไทยขาดการจัดระบบ จึงเต็มไปด้วยลูกระเบิดทาง
สังคม**

ฉะนั้น เมื่อเราสามารถพัฒนาประเทศไทยอย่างเป็นองค์รวม
ทุกระบบก็จะลงตัวและกลายเป็นพลังขับเคลื่อนประเทศไทย

อย่างเช่น ระบบการศึกษาและระบบการเมือง ซึ่งมีปัญหามาก
เพราะทำแบบแยกส่วน แต่เมื่อบูรณาการกับองค์รวมก็จะกลายเป็น
พลัง

ระบบธุรกิจที่สร้างความเหลื่อมล้ำก็เช่นเดียวกัน แต่เมื่อ
บูรณาการกับเศรษฐกิจฐานรากก็จะทำให้กระจายอย่างทั่วถึง

เป็นธรรมชาติพร้อมๆ กับเพิ่มพลังและความมั่นคง เพราะการมีสัมมาชีพ
เต็มพื้นที่ ประชาชนจะมีอำนาจซื้อสูงมาก ทำให้เศรษฐกิจมหภาค
เติบโตและมั่นคง อยู่บนฐานกว้างและแข็งแรงภายในประเทศ

เรื่องกองทัพก็เช่นเดียวกัน จะเป็นระบบภูมิคุ้มกันของประเทศ
ช่วยปกป้องคุ้มครองประชาชน จากภัยคุกคามทุกประเภท จากทั้งใน
และนอกประเทศ

ระบบและคนทั้งหมด จะมีบทบาทในการพัฒนาประเทศอย่าง
บูรณาการ เหมือนร่างกายที่เซลล์ทุกเซลล์และอวัยวะทุกอวัยวะ
บูรณาการเป็นหนึ่งเดียวหรือองค์รวม อันได้แก่ ความเป็นคนทั้งคน
อันมีคุณสมบัติอันมหัศจรรย์ยิ่ง

ธรรมชาติเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่สุด เป็นเหตุเป็นผลที่สุด และฉลาด
ที่สุด สามารถสร้างมนุษย์อันเป็นระบบและโครงสร้างที่วิจิตรที่สุดใน
จักรวาล ซึ่ง ๑,๐๐๐ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (Albert Einstein) ก็สร้าง
ไม่ได้ แต่ธรรมชาติสร้างได้

สังคมมนุษย์มีปัญหา มากจนไปอย่างเดิมไม่ได้อีกแล้ว เพราะ
คิดและทำแบบแยกส่วน ถึงเวลาที่มนุษย์ต้องหันมาเปลี่ยนแบบ
ธรรมชาติ คือ คิดแบบองค์รวม และพัฒนาอย่างบูรณาการ ดังที่
กล่าวมา

ทั้งหมดนี้ คือ **การต่อจิ๊กซอว์ประเทศไทย**

๖.

เครื่องมือและวิธีขับเคลื่อน ประเทศไทยของครุ องค์กรตระกูล ส. ทั้ง ๘

กลไกกลางที่น่าจะมีศักยภาพสูงสุด ในการเป็นฟันเฟืองกลาง
ผ่นักกำลังทุกภาคส่วน ขับเคลื่อนประเทศไทยของครุรวม คือ องค์กร
ตระกูล ส. ทั้ง ๘ อันได้แก่

สธ. = กระทรวงสาธารณสุข

สวรส. = สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

สสส. = สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

สปสช. = สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

สรพ. = สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล

สช. = สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

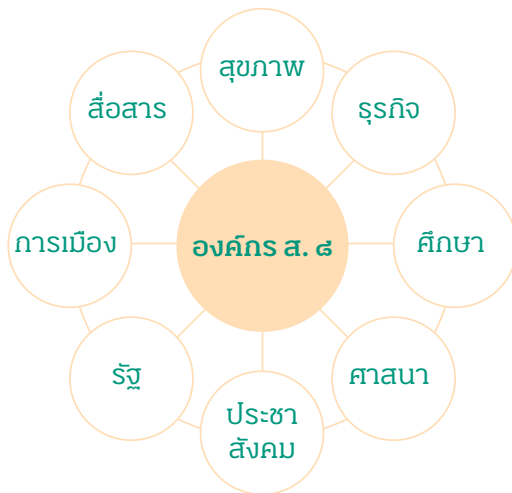
สพฉ. = สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

มสช. = มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

การผ่นักกำลังองค์กรตระกูล ส. ทั้ง ๘ น่าจะมีศักยภาพสูงยิ่ง
ในการเป็นแกนกลางเชื่อมโยงทุกภาคส่วนเข้ามาทำงานบูรณาการ
กัน ตามรูปที่ ๔

ภาคส่วนต่างๆ ก็คือระบบทั้ง ๘ ตามรูปที่ ๓

ควรมี **คณะทำงานประสานพลัง ๘** คณะหรือมากกว่า เพื่อประสานภาคส่วนต่างๆ เข้ามาบูรณาการ โดยมีเป้าหมายสูงสุดเดียวกัน คือ **ความปลอดภัยและสุขภาวะที่สมบูรณ์ของคนทั้งแผ่นดิน**

รูปที่ ๔ พันเฟืองในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยอย่างบูรณาการ

นี่คือการผนึกกำลังของคนทั้งมวล เพื่อสุขภาวะของคนทั้งมวล
หรือ

Health For All and All For Health

๗.

ที่ประชุมองค์การตระกูล ส. ทั้ง ๘

คณะรัฐมนตรียังประชุมทุกสัปดาห์วันอังคาร

องค์การตระกูล ส. ทั้ง ๘ เป็นฟันเฟืองที่เชื่อมโยงเรื่องของ **บ้านเมือง** ทั้งหมด บ้านเมืองใหญ่กว่า ‘**การเมือง**’ มากและจะทำให้การเมืองดีขึ้นด้วย เพราะเข้ามาบูรณาการกันทั้งหมด

องค์การตระกูล ส. ทั้ง ๘ จึงควรประชุมกันสัปดาห์ละครั้ง

อาจใช้เวลารับประทานอาหารกลางวันร่วมกันก็ได้

อาหารอร่อยๆ หน่อยก็ดี ผลัดกันเป็นเจ้าภาพหมุนเวียนกันไปก็ได้

แต่มี **คณะเลขานุการร่วม** (Joint Secretariat) ที่มีสมรรถนะสูงเป็นผู้ประสานงาน

กลไกที่สำคัญของพื้นที่เอียงกลาง คือ **คณะทำงานประสานพลัง** ภาคส่วนต่างๆ เข้ามาบูรณาการกันตามรูปที่ ๓ และ ๔ องค์กรรถะกุล ส. ทั้ง ๘ อยู่ในฐานะที่จะคัดเลือกคณะทำงานประสานพลังที่มีศักยภาพสูง ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่ประสานพลังทุกภาคส่วนเป็น Grand Synergy อย่างแท้จริง ลองพิจารณาระบบโครงสร้างและกลไกการขับเคลื่อนให้ดีๆ จะเห็นว่าเป็น**ระบบการร่วมจัดการพัฒนาพื้นที่อย่างบูรณาการ** ที่สภาคณะฯ ใฝ่ฝันมานาน^๓

เป็นระบบการจัดการที่ทรงพลังยิ่งที่สามารถทำให้สำเร็จทุกเรื่อง ทำให้เรื่องที่เป็นไปไม่ได้เป็นไปได้อีก

^๓ ในการระดมความคิดทำแผน ๘ ได้มีการพูดถึง AFP Area - Function - Participation ซึ่งก็คือ ระบบการร่วมจัดการพัฒนาโดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง

๘. สรุป

Synergy for Safety and Well being จากความฝันใหญ่สู่ความเป็นจริงในประเทศไทย

ความปลอดภัยและสุขภาวะที่สมบูรณ์ของคนทั้งแผ่นดิน เป็นความฝันที่ใหญ่มากของคนไทย (Big Dream Thailand) เป็นสิ่งที่ยังไม่เคยมีประเทศใดทำสำเร็จ

ความฝันยิ่งใหญ่ยังมีพลังมาก

ไอน์สไตน์กล่าวว่า “Imagination is more important than knowledge.” เพราะจินตนาการไม่มีข้อจำกัด แต่ความรู้มีข้อจำกัด ที่กล่าวมาทั้งหมดใน ๗ ตอนข้างต้น คือ แนวคิดและวิธีการที่จะทำให้ความฝันใหญ่เป็นความจริง

ประเทศไทยน่าจะเป็นประเทศแรกในโลกที่ทำเรื่องนี้สำเร็จ เพราะโชคดีที่มีระบบสุขภาพที่เข้มแข็งและสมาทานในแนวคิดที่ว่า “สุขภาพคือทั้งหมด” (Health is the whole.) เมื่อสุขภาพคือทั้งหมด ก็มีความชอบธรรมที่ระบบสุขภาพจะเข้ามาเป็นฟันเฟืองที่ประสานทั้งหมดเข้ามามบูรณาการประเทศไทย

บรรพชนคนสาธารณสุขได้พัฒนากระทรวงและระบบสาธารณสุขมาอย่างดียิ่ง ประจุมหาภักย์แห่งการสาธารณสุขไทย ประกอบกับมีองค์กรตระกูล ส. อีก ๗ องค์กร เข้ามาเสริมทำให้การผั่นกำลังองค์กรตระกูล ส. ทั้ง ๘ เป็นกลไกที่ทรงพลังยิ่งในการพัฒนาประเทศไทยอย่างเป็นองค์รวม

เมื่อประเทศไทยมีความเป็นองค์รวม ก็จะเกิดคุณสมบัติใหม่ อันมหัศจรรย์ ประดุจเครื่องบินที่เป็นองค์รวมบินได้ ในขณะที่ขึ้นส่วนหลายหมื่นชิ้นไม่มีชิ้นใดบินได้เลยต้องเป็นองค์รวมจึงจะบินได้

เมื่อคนไทยผั่นกำลังการสร้างประเทศไทยที่เป็นองค์รวมสำเร็จ ก็จะเกิด **วิถีคิดใหม่** คือวิถีคิดแบบองค์รวม วิถีคิดแบบองค์รวมจะช่วยโลกได้

เพราะโลกวิฤตจาก **วิถีคิดแบบแยกส่วน**

ไอน์สไตน์กล่าวว่า “เราต้องการ**วิถีคิดใหม่โดยสิ้นเชิง**” ถ้ามนุษยชาติจะอยู่รอดได้ (We shall need a radically new manner of thinking, if mankind is to survive.)

พระพุทธองค์สอนวิถีคิดทางสายกลาง ซึ่งเป็นทางสายปัญญา ความเป็นเหตุเป็นผล ไม่แยกข้างแยกชั่ว ไม่เป็นปฏิปักษ์ แต่เน้นที่ไมตรีจิตและความร่วมมือ

ไม่มีอะไรดำรงอยู่อย่างแยกส่วนเป็นเอกเทศ แต่เชื่อมโยงกันอย่างไม่สิ้นสุดด้วยความเป็นเหตุปัจจัยต่อกันและกัน (อิทัปปัจจยตา)

จึงไปถึงองค์รวมได้

นี้ต่างจากวิถีคิดของชาวยุโรป ที่คิดแบบตายตัวแยกส่วน
เผชิญหน้า (confrontation) ซึ่งนำไปสู่ความแตกแยกและรุนแรง
อันเป็นเหตุให้โลกวิฤตอยู่ในเวลานี้

การออกแบบและโครงสร้างประเทศไทย ทำให้ชิ้นส่วน
ต่างๆ เข้ามาประกอบหรือผนึกกัน เป็นการผนึกกำลัง (synergy)
ทั้งหมดทั้งสิ้น สร้างประเทศไทยที่มีบูรณภาพเป็นองค์รวม และ
เกิดคุณสมบัติใหม่อันมหัศจรรย์

คุณสมบัติใหม่อันมหัศจรรย์ขององค์รวมประเทศไทย คือ

“ความปลอดภัยและสุขภาวะที่สมบูรณ์ของคนทั้งแผ่นดิน”

อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศไทยของเรา
ร่วมกัน

บทต่อท้าย

คำขอร้องหรือคำสั่งเสีย

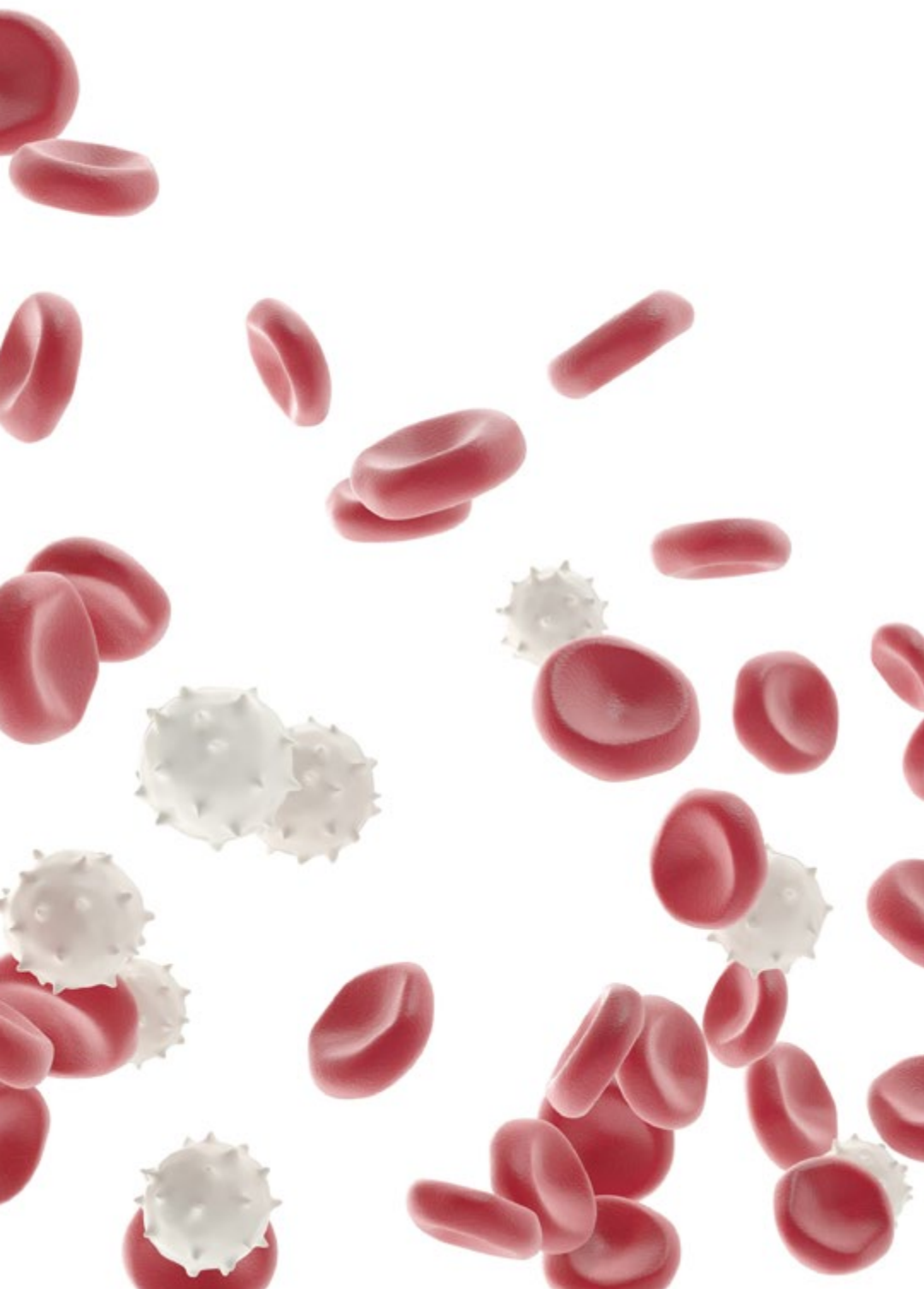
ขอให้องค์กร ส. ทั้ง ๘ หมั่นประชุมกันเป็นเนืองนิตย์ แล้วสิ่งดีๆ จะเกิดตามมา

ตามคำสอนของพระศาสดา ในเรื่อง **อปรีหานิยธรรม** (ธรรมเพื่อความเจริญถ่ายเดียว) ๒ ข้อแรกมีความว่า

หมั่นประชุมกันเป็นเนืองนิตย์

พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันกระทำกิจที่ควรทำ

นี่คือมงคลอันสูงสุด

กองทัพ กับเป้าหมายสูงสุด ของประเทศ

กองทัพกับระบบภูมิคุ้มกันของประเทศ
ที่คุ้มครองความปลอดภัยให้คนไทย
ทั้งแผ่นดินจากภัยอันตราย
ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ

เสนอ
พลเอกบุญสร้าง เนียมประดิษฐ์
ประธานคณะกรรมการอาหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา
และ
พลอากาศโทภูมิใจ เลขสุนทรการ
เสนาธิการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

โครงสร้างเนื้อหา

ภาค ๑ เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศ

๑. กองทัพคือทรัพยากรอันมหาศาลเพื่อการพัฒนาประเทศ
๒. เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศไทยความปลอดภัยและ
สุขภาวะที่สมบูรณ์ของคนไทยทั้งแผ่นดิน

ภาค ๒ ระบบภูมิคุ้มกันของประเทศ

ภาค ๓ กองทัพกับบทบาทเป็นภูมิคุ้มกันของประเทศ

๑. กองทัพเป็นฟันเฟืองกลางในระบบภูมิคุ้มกันของประเทศ
๒. ภัยอันตรายของประเทศไทย
๓. บทบาทและหน้าที่ของกองทัพ
๔. การปรับสถานะของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศเป็น
มหาวิทยาลัย
๕. คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา
๖. กระบวนการสร้างความชอบธรรมทางสังคม

ภาค ๑

เป้าหมายสูงสุด ของการพัฒนาประเทศ

๑.

กองทัพคือทรัพยากรอันมหาศาล เพื่อการพัฒนาประเทศ

กองทัพมีกำลังพลที่มีวินัยสูง มีระบบและการจัดองค์กรที่ดีกว่าระบบราชการพลเรือน เพราะกองทัพต้องทำสงครามถ้าจัดองค์กรไม่ดีก็จะแพ้ แม้มีกำลังมากแต่การจัดองค์กรไม่ดีก็จะแพ้ต่อกองทัพข้าศึกที่จัดองค์กรดีกว่า และเนื่องจากการสงครามมีเดิมพันสูงถึงการสูญเสียชีวิตและประเทศชาติ กองทัพจึงต้องมีนายทหารเสนาธิการที่มีความสามารถสูงในการคิดเชิงยุทธศาสตร์ ในขณะที่ภาคอื่นๆ เช่น มหาวิทยาลัยเกือบไม่มีแนวคิดทางยุทธศาสตร์เลย

ประเทศติดอยู่ในสภาวะวิกฤตเรื้อรัง ไม่สามารถก้าวไปสู่ความสงบสุขและเจริญรุ่งเรืองอย่างแท้จริงได้ เพราะขาดสมรรถนะในการพัฒนานโยบาย

ถึงเวลาที่คนไทยทุกคน ทุกองค์กร และทุกสถาบัน จะต้อง

เข้ามามีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจสภาวะของประเทศปัญหา และอุปสรรค เป้าหมายการพัฒนา ออกแบบระบบและโครงสร้างของประเทศ แล้วช่วยกันประกอบชิ้นส่วนตามโครงสร้างจนครบเป็น **องค์รวมประเทศไทย** ประเทศไทยจะมีคุณสมบัติใหม่อันมหัศจรรย์ เฉากเช่นเดียวกับเครื่องบิน เมื่อประกอบชิ้นส่วนครบเป็นองค์รวม คือเครื่องบินทั้งลำก็เกิดคุณสมบัติใหม่กันมหัศจรรย์คือบินได้ ในขณะที่ชิ้นส่วนหลายหมื่นชิ้นไม่มีชิ้นใดบินได้เลย ต้องเป็นองค์รวม จึงจะบินได้ เราไม่เคยพัฒนาประเทศไทยเป็นองค์รวมเพราะทำแต่ชิ้นส่วนเป็นส่วนๆ จึงไม่เคยมีประเทศไทยที่บินดินได้ บินออกจากสภาวะวิกฤตไปสู่การเป็นประเทศไทยที่ดีที่สุดที่คนไทยทุกคน มีความปลอดภัยและมีสุขภาวะที่สมบูรณ์

การพัฒนาแบบแยกส่วนทำให้เสียสมดุล เฉากเช่นเซลล์มะเร็งที่มันทำตัวเป็นเอกเทศแยกส่วนจากองค์รวมของร่างกาย ทำให้ระบบชีวิตเสียสมดุลป่วยและตาย

ประเทศไทยก็เหมือนเป็นมะเร็ง ป่วย และไม่ยั่งยืน

ฉะนั้น กุญแจ คือ **องค์รวมประเทศไทย** ที่ทุกคน ทุกองค์กร ทุกสถาบัน ต้องมุ่งไปที่จุดเดียวกัน

๒.

เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศไทย ความปลอดภัยและสุขภาวะที่สมบูรณ์ ของคนไทยทั้งแผ่นดิน

นี่คือสิ่งสูงสุดไม่มีอะไรจะสูงไปกว่านี้อีกแล้ว ฉะนั้น คนไทยทุกคน
ทุกองค์กร ทุกสถาบัน จึงควรมีเป้าหมายสูงสุดเดียวกัน

เรื่องนี้ได้เขียนการออกแบบระบบโครงสร้างและการจัดการไว้
แล้ว^๔ โปรดศึกษารายละเอียด

โดยสรุป ระบบและโครงสร้างจะเหมือน **บ้านประเทศไทย** ที่
คนไทยทุกคนเข้าอยู่อาศัยอย่างปลอดภัยและมีความสุข

บ้านแสนสุขประเทศไทย ประกอบด้วย ๓ ส่วนหลัก คือ

พื้นที่ล่างที่แข็งแรง ได้แก่ พื้นที่ประเทศไทยที่มีการพัฒนาอย่าง
บูรณาการ ๘ มิติ คือ

**เศรษฐกิจ - จิตใจ - สังคม - สิ่งแวดล้อม - วัฒนธรรม - สุขภาพ -
การศึกษา - ประชาธิปไตย**

ผนังบ้านมี ๘ ด้าน ที่มาประกอบกันเป็นตัวบ้าน ที่ทุกด้านเชื่อม
อยู่กับพื้นที่ล่างที่แข็งแรงมั่นคง

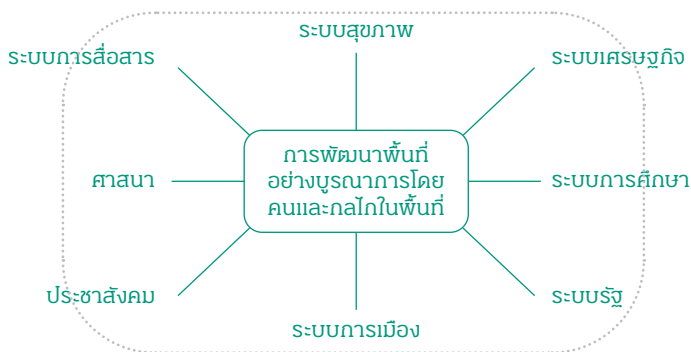
^๔ เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศไทย ความปลอดภัยและสุขภาพที่สมบูรณ์ของคนทั้ง
แผ่นดิน การออกแบบระบบและโครงสร้างประเทศ

หลังคาบ้าน เชื่อมโยงกับผนังทั้ง ๘ เชื่อมกับพื้น หลังคาคือ ระบบภูมิคุ้มกันของประเทศ จากโครงสร้างที่เชื่อมโยงกันทั้งหมด

รูปที่ ๑ บ้านประเทศไทย

ผนังหรือระบบทั้ง ๘ ที่เชื่อมโยงกับพื้นล่างและหลังคาประกอบ ด้วยอะไรบ้าง แสดงไว้ในรูปที่ ๒

รูปที่ ๒ ผนัง ๘ ด้าน ของบ้านประเทศไทยที่เชื่อมกับพื้นล่าง
หรือแผ่นดินไทยที่บูรณาการและเชื่อมโยงกันเอง

ลองพิจารณาระบบทั้ง ๘ แต่ละระบบและรวมกันเป็นทรัพยากร
เพื่อการพัฒนาอันมหาศาล แต่ที่ผ่านมาระบบเหล่านี้ล้วนทำแบบ
แยกส่วน ไม่มาบูรณาการกับฐานและระหว่างกัน

เมื่อทั้งหมดบูรณาการกันอย่างสมบูรณ์ เราก็จะมีบ้าน
ประเทศไทยให้คนไทยทุกคนอยู่อย่างปลอดภัยและมีความสุข และ
เมื่อมีระบบและโครงสร้างของบ้านที่เข้าอยู่อาศัยได้แล้ว หลังจากนั้น
ใครมีอะไรดีก็มาต่อเติมทำให้สวยงามและน่าอยู่เพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ

เมื่อมีการออกแบบระบบและโครงสร้างเช่นนี้แล้ว คนไทย
ทุกคนก็สามารถมีส่วนร่วมในการสร้างบ้านจากประเทศไทย ณ
จุดใด จุดหนึ่ง ตามความถนัดที่แตกต่างกัน อาจจะทำในพื้นที่ได้
ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชนหรือทำตามประเด็นหรือเรื่องที่ตนถนัด
เช่น เรื่อง เศรษฐกิจ การศึกษา สิ่งแวดล้อม ฯลฯ หรือตรงระบบต่างๆ
เนื่องจากทุกส่วนของประเทศเชื่อมโยงหรือบูรณาการกันอย่าง
สมบูรณ์แล้ว เพราะฉะนั้นจะทำตรงจุดน้อยตรงแง่มุมใดไม่ว่า
เล็กน้อยเพียงใด ก็จะเชื่อมไปสู่เรื่องใหญ่ คือ องค์กรรวมประเทศไทย

คนไทยทุกคนจะมีความสุขและสร้างสรรค์อย่างยิ่ง ที่ได้มี
ส่วนร่วมสร้างบ้านประเทศไทยให้เป็นบ้านที่น่าอยู่ที่สุดในโลกและจะ
รักกันมาก มีโอกาสทำงานและเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ ทุกคนจะ
ฉลาดขึ้นและฉลาดร่วมกัน นี่คือประชาธิปไตยที่แท้จริงและสมบูรณ์

นี่คือการสรุปให้เห็นภาพรวมของประเทศไทยที่เป็นองค์กรรวม

โดยบูรณาการทุกส่วนของประเทศเข้ามาด้วยกัน เป็นบ้าน
ประเทศไทยที่คนไทยอยู่อย่างมีความสุขและสวัสดิภาพที่
สมบูรณ์

จากระบบและโครงสร้างนี้ สามารถจับแต่ระบบมาพิจารณา
โดยละเอียด ซึ่งในที่นี้จะนำระบบคัมภีร์กันของประเทศกับบทบาทของ
กองทัพขึ้นมาพิจารณา

ภาค ๒

ระบบภูมิคุ้มกันของประเทศ

ร่างกายมนุษย์แม้มีระบบและโครงสร้างที่สมบูรณ์แบบเพียงใด ถ้าไม่มีระบบภูมิคุ้มกันก็ไม่รอดชีวิตเพราะมีภัยอันตรายเกิดขึ้นทั้งจากภายในและเข้ามาจากภายนอก ประเทศก็เช่นเดียวกันเราจึงต้องเรียนรู้จากธรรมชาติของร่างกาย

ระบบภูมิคุ้มกันเชื่อมโยงรับรู้กันทุกส่วนของร่างกาย เพราะถ้าไม่รู้ก็คุ้มกันไม่ได้ จึงมีผู้กล่าวว่าระบบภูมิคุ้มกันเป็น **อายตนะ** หรือ **เครื่องรับรู้** อีกระบบหนึ่ง นอกจาก ตา หู จมูก ลิ้น ใจ ซึ่งเป็นเครื่องรับรู้สิ่งกระทบจากภายนอก แต่ระบบภูมิคุ้มกันเป็นเครื่องรับรู้จากภายในทั้งหมด โดยเราไม่รู้สึกรู้หา (unconscious)

เมื่อรู้แล้วก็เอาความรู้ไปใช้งาน โดย

๑. ช่วยดูแลให้ส่วนต่างๆ ของร่างกาย สัมพันธ์กันอย่างบรรสาน สอดคล้อง (harmony) ความบรรสานสอดคล้องทำให้เกิดความสมดุลทำให้เกิดภูมิคุ้มกัน เพราะในสภาวะสมดุลมีความสงบใช้พลังงานความสมดุลเพื่อดำรงตน (entropy) น้อย มีพลังงานเหลือมากเพื่อทำหน้าที่มีประโยชน์ในสภาวะปั่นป่วนวุ่นวาย

ไม่ลงตัว มีการใช้พลังงานมากในความปั่นป่วนวุ่นวายนั้น เหลือพลังงานไปทำประโยชน์น้อยภูมิคุ้มกันจึงต่ำ

การวิจัยพบว่าผู้ที่เจริญสติมีภูมิคุ้มกันสูงกว่าผู้ที่ไม่เจริญสติ เพราะร่างกายมีสมดุลมากกว่า การเจริญสติจึงทำให้สุขภาพดี ไม่ค่อยเจ็บป่วยเป็นอะไรก็หายได้และมีอายุยืน

ฉะนั้น ระบบภูมิคุ้มกันจึงมีบทบาทในสุขภาพดีและความผิดปกติของระบบภูมิคุ้มกัน เป็นปัจจัยของการเกิดโรคเกือบทุกชนิด เช่น โรคหัวใจ โรคมะเร็ง ฯลฯ ที่เริ่มจากการอักเสบของอวัยวะต่างๆ

๒. เมื่อมีภัยอันตรายเกิดขึ้น เช่น เกิดเซลล์มะเร็ง หรือมีสิ่งแปลกปลอมเข้าไปในร่างกาย เช่น เชื้อโรคหรือสารที่เป็นพิษเป็นภัย ระบบคุ้มกันทำหน้าที่ต่อสู้และป้องกันหลายอย่าง เช่น ขจัดออก ทำลาย สร้างแอนติบอดีขึ้นมาจับสิ่งแปลกปลอม ทำให้หมดศักยภาพที่จะทำร้ายร่างกาย

ระบบภูมิคุ้มกันของประเทศก็ต้องเลียนแบบธรรมชาติของร่างกาย คือ

๑. ต้องมีสมองและประสาทรับรู้ สภาวะของทุกส่วนในประเทศและนอกประเทศ อาจจะเรียกว่ารับรู้ข้อมูล
๒. นำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นความรู้ว่ามีภัยอันตราย

- ใดๆ อาจจะเป็นอันตรายต่อประเทศชาติและประชาชน มีความเสี่ยงมากน้อยเพียงใด จะป้องกันได้อย่างไร อาจเรียกกระบวนการนี้ว่า นำข้อมูลมาพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์
๓. นำข้อมูลนโยบายและยุทธศาสตร์ไปสู่สาธารณะและผู้มีหน้าที่เพื่อเข้าใจตรงกัน เพื่อเตรียมพร้อมป้องกันและต่อสู้
 ๔. ปฏิบัติการจากการรู้และการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ส่วนที่รู้ของระบบต้องช่วยให้ส่วนต่างๆ ของประเทศมีความถูกต้องและสมดุล เกิดความสงบไม่วุ่นวาย เป็นสภาพที่มีภูมิคุ้มกันในตัวเอง
 ๕. ปฏิบัติการป้องกัน และจัดการไม่ให้เกิดุร้ายทำอันตรายประชาชนได้

ดังนี้ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การทำหน้าที่ของระบบภูมิคุ้มกันดังกล่าวข้างต้น ระบบทั้งหมดของประเทศต้องทำงานอย่างเชื่อมโยงกันทั้งหมด จากรูปบ้านประเทศไทยในรูปที่ ๑ ข้างต้น ส่วนทั้ง ๓ ของบ้าน คือ พื้นล่าง ผนังทั้ง ๘ ด้าน และหลังคา ต้องเชื่อมโยงกันเป็นภูมิคุ้มกันให้คนที่อยู่ในบ้าน

ทุกระบบของประเทศจึงต้องเชื่อมโยงกันทำหน้าที่ระบบ

ภูมิคุ้มกัน

จะนำระบบแต่ละระบบขึ้นมากำหนด จะต้องทำอะไรบ้างใน
การเป็นภูมิคุ้มกันของประเทศ
ในที่นี่จะกล่าวถึงบทบาทของกองทัพ

ภาค ๓

กองทัพกับบทบาทเป็นภูมิคุ้มกัน ของประเทศ ทำหน้าที่คุ้มครองคนไทยทุกคน จากภัยอันตรายทั้งจากภายใน และภายนอกประเทศ

๑.

กองทัพเป็นฟันเฟืองกลาง ในระบบภูมิคุ้มกันของประเทศ

กองทัพมีบทบาทหลักในการป้องกันประเทศมาแต่โบราณ

สังคมปัจจุบันเปลี่ยนจากสังคมโบราณโดยสิ้นเชิงกลายเป็นระบบที่เชื่อมโยงยาวไกลหลายมิติ มีความซับซ้อนอย่างยิ่ง ระบบซับซ้อน (complex system) มีลักษณะใหม่หลายประการที่ต่างจากสังคมเส้นตรงสมัยโบราณ ยากที่จะเข้าใจ มี **ภัยอันตรายชนิดใหม่** เกิดขึ้นมากมายที่เครื่องมือเก่าใช้ไม่ได้ผล ประชาชนจะมีความปลอดภัยต่อเมื่อระบบทั้งหมดของประเทศเชื่อมโยง

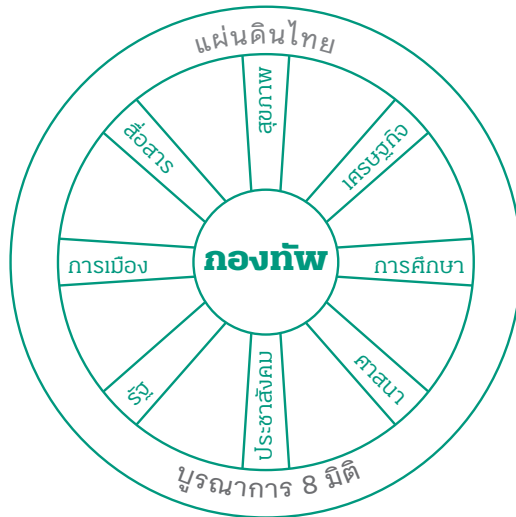
บูรณาการกันเป็นระบบภูมิคุ้มกัน

กองทัพควรเป็นฟันเฟืองกลางที่ประสานฟันเฟืองอื่นทั้ง ๙ ตัว
ให้หมุนไปด้วยกันและสอดคล้องกัน

ฟันเฟือง ๙ ตัว หมายถึง โครงสร้างบ้านประเทศไทย (รูปที่ ๑)
อันได้แก่

๑. พื้นล่างของบ้าน คือ แผ่นดินไทยที่มีการพัฒนาอย่างบูรณาการ
๘ มิติ
๒. ระบบสุขภาพ
๓. ระบบเศรษฐกิจ
๔. ระบบการศึกษา
๕. ระบบศาสนา
๖. ภาคประชาสังคม
๗. ระบบรัฐ กองทัพเป็นส่วนหนึ่งของระบบรัฐ
๘. ระบบการเมือง
๙. ระบบการสื่อสาร

อาจเขียนเป็นรูปได้ ดังรูปที่ ๓

รูปที่ ๓ ระบบภูมิคุ้มกันของประเทศที่ทุกระบบบูรณาการกันมีกองทัพบเป็นเพลลา
 ซีลล์ทั้ง ๘ คือระบบทั้ง ๘ วงล้อคือแผ่นดินไทยที่บูรณาการ ๘ มิติ
 กลายเป็นรูปธรรมจักรแห่งระบบภูมิคุ้มกันประเทศไทย

เมื่อทุกส่วนของร่างกายประเทศบูรณาการกันโดยสมบูรณ์ **ก็จะ**
รู้ถึงกันทั่ว และทำงานประสานกันเป็นภูมิคุ้มกันของประเทศ

๒.

ภยันตรายของประเทศไทย

เมื่อทุกส่วนของประเทศทำงานเชื่อมโยงกันดังจะกล่าวต่อไป **ก็จะ**
กำหนดภัยอันตรายของประเทศ ได้ เมื่อกำหนดได้ก็สามารถสร้าง
 ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและระงับเหตุได้

ในขั้นนี้เป็นเพียงตัวอย่าง

ภัยอันตรายภายในประเทศ

๑. การขาดความเป็นธรรม เช่น มีความเหลื่อมล้ำมากเกินไป สังคมเสียสมดุล จะเกิดความปั่นป่วน วุ่นวาย รุนแรง และเรื่องร้ายนานาชนิดตามมา ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน
๒. ความรุนแรงชนิดต่างๆ รวมทั้งความรุนแรงจากความขัดแย้งของการเมือง
๓. ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งรวมถึงภัยทางเศรษฐกิจการเงินที่เกิดจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และการเงินในระดับโลก
๔. ภัยนะภัยจากการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ
๕. การระบาดของโรค ดังกรณีโควิด-๑๙ เป็นต้น

ภัยอันตรายจากภายนอกประเทศ

๑. สงคราม
๒. การก่อการร้ายสากลที่ลามเข้ามาในประเทศ
๓. ระบบเศรษฐกิจการเงินโลกที่พลิกผัน

๔. การเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศที่ก่อให้เกิดหายนะภัย

๕. โรคระบาดรุนแรงที่ลามไปทั่วโลก

เป็นต้น

เหล่านี้เป็นเพียงการยกตัวอย่าง แต่จะรู้แน่ชัดและละเอียด เมื่อมีการวิจัยข้อมูลสภาวะของประเทศและของโลก อันเป็นหน้าที่อันดับ ๑ ของระบบภูมิคุ้มกัน

๓.

บทบาทและหน้าที่ของกองทัพ

เมื่อเราสามารถออกแบบและโครงสร้างของระบบภูมิคุ้มกันประเทศได้แล้ว ดังรูป ๓ เราก็สามารถกำหนดบทบาทและหน้าที่ของฝ่ายต่างๆ ได้

กองทัพมีเครื่องมือที่สำคัญยิ่ง คือ **“สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ”** ผู้ริเริ่มสถาบันนี้มีปัญหาหลักแหลมมาก เริ่มตั้งแต่ตั้งชื่อเลยว่า **สถาบันวิชาการ** เพราะในการป้องกันต้องเริ่มต้นที่มีสมองหรือวิชาการ ที่ต้องวิจัยสถานภาพของประเทศและของโลก รวมทั้งโครงสร้างในสถาบันหลายอย่างก็มีความเหมาะสมกับหน้าที่ เพียงแต่เราคิดทำให้สมบูรณ์ขึ้น ซึ่งจะต้องปรับองค์กรให้มีความคล่องตัว

และสมรรถนะสูง ซึ่งจะเสนอหลังจากพูดถึงบทบาทและหน้าที่แล้ว
สถาบันน่าจะมีกลุ่มงานซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

I. สถาบันคลังสมองป้องกันประเทศ

นี่คือองค์กรที่สำคัญที่สุด เปรียบเสมือนสมองที่ทำหน้าที่รู้และ
คิดได้ แล้วทำการสั่งการหรือประสานการปฏิบัติไปยังทุกส่วนของ
ร่างกาย ควรรวบรวมนายทหารเสนาธิการที่มีความสามารถทาง
วิชาการสูงจากทั้ง ๔ กองทัพ รวมทั้งผู้ที่เกษียณอายุแล้วก็ได้ ให้มี
จำนวนมากพอควร จะเชิญข้าราชการและเอกชนจากสังกัดอื่นมา
ร่วมด้วยก็ได้

สถาบันคลังสมองทำหน้าที่

๑. รวบรวมข้อมูลสถานภาพของประเทศและของโลก ทุกแง่ทุกมุม
อย่างเป็นพลวัต
๒. นำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์ให้เป็นข้อความรู้ (information)
เพื่อกำหนดภัยอันตรายที่มีอยู่และอาจเกิดขึ้น แล้วพัฒนา
นโยบายและยุทธศาสตร์ที่จะป้องกันและระงับยับยั้งภัยอันตราย
เหล่านั้น
๓. ส่งต่อข้อมูลนโยบายและยุทธศาสตร์ไปสู่การรับรู้และปฏิบัติ
ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งต้องการการรับไม้ต่อโดยกลุ่มงานอื่นๆ

II. สถาบันการสื่อสารเพื่อการป้องกันประเทศ

ระบบภูมิคุ้มกันประเทศจะแข็งแรง ทุกส่วนของประเทศต้องรู้ความจริงโดยทั่วถึง และทำงานเชื่อมโยงกันอย่างเป็นเอกภาพ

ขณะนี้สื่อมวลชนทั้งหลายยังห่างไกลจากการทำหน้าที่นี้ ขาดการรู้ความจริงที่ซับซ้อนและลึกซึ้ง และยังไม่สามารถพัฒนาตัวเองได้ กองทัพจำเป็นต้องมีสถาบันการสื่อสารเพื่อการป้องกันประเทศที่มีสมรรถนะสูง ที่รับข้อมูลนโยบายยุทธศาสตร์มาจาก I. คือสถาบันคลังสมอง และต้องช่วยพัฒนาสมรรถนะของสื่อมวลชนทั้งหมดด้วย

III. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.)

ทำหน้าที่นำผู้นำจากทุกภาคส่วนทั้ง ๙ ภาคส่วน ในโครงสร้างบ้านประเทศไทย (รูปที่ ๑) มาเรียนรู้ร่วมกัน โดยรับข้อมูลมาจาก I. คลังสมอง และ II. สถาบันการสื่อสารเพื่อการป้องกันประเทศ เพื่อให้เกิด **ปัญญาร่วม** (collective wisdom) ซึ่งสำคัญยิ่งนักในภูมิคุ้มกันประเทศ เพื่อให้คนไทยทุกคนมีความปลอดภัยและมีคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์

แต่ต้องปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ให้ได้สาระจริงๆ ไม่ใช่ผู้เรียนเข้ามาใช้ **วปอ.** เพื่อสร้าง connection เพื่อตนและกลุ่ม

ต้องทำ **วปอ.** ให้เป็นสถาบันพัฒนาผู้นำที่ดีที่สุดในโลก เรามีโอกาสที่จะทำได้

วปอ. คือ สถาบันพัฒนาผู้นำ

IV. สถาบันสนับสนุนการขับเคลื่อนระบบนโยบาย

ประเทศไทยเกือบไม่มีความสำเร็จในนโยบายอะไรเลย ทำให้ประเทศวิกฤตไม่มีทางออก ทั้งนี้เพราะขาดความเข้าใจในระบบนโยบาย คิดแต่เพียงว่านโยบายคือเสนอผู้มีอำนาจหรือการผ่านกฎหมาย มีกฎหมายจำนวนมากที่ไม่นำไปสู่ความสำเร็จ เพราะกฎหมายเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งใน ๑๒ ขั้นตอน^๕ ถ้าไม่ครบวงจรไฟฟ้าก็เดินไม่ได้ฉันใด ระบบนโยบายก็เช่นเดียวกัน ถ้าครบวงจร ๑๒ ขั้นตอนเมื่อใดก็จะสำเร็จทุกเรื่อง

นโยบายมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น ระดับองค์กร ไปจนถึงระดับชาติ ที่เรียกว่า **นโยบายสาธารณะ** (public policy) ซึ่งล้วนไม่สำเร็จ นโยบายเป็นปัญญาสูงสุดของชาติมีผลกระทบใหญ่ทั้งทางบวกและลบ ถ้าสำเร็จก็วิวัฒนาการ ถ้าล้มเหลวก็หายนะ ยกตัวอย่างสงครามรัสเซีย-ยูเครนขณะนี้ เพราะดำเนินนโยบายผิดพลาด ประเทศเข้าสู่สงคราม ผู้คนล้มตายบ้านเมืองเสียหายย่อยยับอีกนานเท่าใดกว่าจะฟื้นตัวมาได้เหมือนเดิม

กองทัพในฐานะมีบทบาทสำคัญในระบบภูมิคุ้มกัน ต้องมีสมรรถนะในการสนับสนุนให้ภาคส่วนต่างๆ ทั้ง ๙ ภาค (ดูรูปที่ ๓) ประสบความสำเร็จ โดยมีสถาบันสนับสนุนการขับเคลื่อน

๕ คู่มือขับเคลื่อนระบบนโยบายครบวงจร ๑๒ ขั้นตอน สู่ความสำเร็จ (คู่มือสัมฤทธิ์ศาสตร์ พาชชาติออกจากวิกฤต)

ระบบนโยบาย หรือสถาบันสัมฤทธิ์ศาสตร์ เพื่อช่วยให้ส่วนต่างๆ ของประเทศประสบความสำเร็จ เพราะทั้งหมดอยู่ในร่างกายของประเทศไทยเดียวกัน ถ้ามีช่องโหว่ที่ใดจะมีผลกระทบไปทั่ว ทำให้ภูมิคุ้มกันของประเทศบกพร่อง

V. คณะกรรมการระบาดวิทยาของกองทัพ (Armed Force Epidemiology Board)

หรือ AFEB กองทัพอเมริกันมี AFEB อยู่ที่แมริแลนด์ เพื่อให้คำตอบเรื่องปัญหาและการแก้ปัญหา

คำว่า **ระบาดวิทยา** (epidemiology) ไม่ได้หมายความว่าโรคระบาด แต่เป็นวิธีวิทยาที่จะทำให้เข้าใจปัญหาทุกชนิดในประชากร สาเหตุ วิธีการแก้ไข และการประเมินผล จึงใช้ได้ทั่วไปทุกปัญหา ที่ LA เคยเกิดปัญหาอุบัติเหตุจราจรบ่อยแก้ไขไม่ได้ ต้องไปเชิญนักระบาดวิทยาจาก DC ที่แอตแลนตามาช่วย

กองทัพควรเชิญนักระบาดวิทยาที่เก่งที่สุดจำนวนหนึ่ง มาเป็นคณะกรรมการระบาดวิทยาของกองทัพ เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและระงับภัยอันตรายต่างๆ ที่อาจเกิดแก่ประชาชนที่จริงก็เป็นคลังสมองป้องกันประเทศอย่างหนึ่ง แต่แยกจากคลังสมองใหญ่มาเป็นคลังสมองเฉพาะเรื่อง

VI. กองทัพกับการป้องกันและบรรเทาหายนะภัย

หายนะภัย (disaster) จะเกิดบ่อยขึ้นและรุนแรงมากขึ้น เป็นภัยอันตรายใหญ่ต่อประชาชนจำนวนมาก กองทัพมีกำลังและอุปกรณ์มากที่สุดที่จะบรรเทาสาธารณภัย กองทัพมีกำลังพลอยู่ในทุกภาคของประเทศ ทุกกองพลควรเตรียมความพร้อมในการบรรเทาสาธารณภัย และช่วยฝึกชุมชนท้องถิ่นในระดับตำบล ให้มีความพร้อมในการบรรเทาสาธารณภัย

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ควรมี **สถาบันศึกษาและพัฒนการบรรเทาสาธารณภัย** เพื่อให้เกิดข้อมูล ความรู้ นโยบาย และการปฏิบัติการบรรเทาสาธารณภัย เพื่อสนับสนุนบทบาทการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพทั่วประเทศ สาธารณะจะนิยมและขอบคุณบทบาทนี้ของกองทัพมาก

VII. สถาบันยุทธศาสตร์สงครามและสันติภาพ

การสร้างสันติภาพกับการต่อสู้ป้องกันประเทศเป็นเรื่องต่อเนื่องกัน ถ้าสันติภาพสำเร็จก็ไม่ต้อง ทำสงคราม พยายามหลีกเลี่ยงสงครามให้มากที่สุด ขณะเดียวกันต้องเตรียมกำลังสู้รบให้เข้มแข็งและเหมาะสมในกรณีที่เกิดภัยพิบัติไม่ได้

สถาบันส่งเสริมสันติภาพควรทำร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศและมหาวิทยาลัย ต้องทำความเข้าใจภูมิรัฐศาสตร์

(geopolitics) ให้ดีที่สุดและฉับไว ใช้วิธีการทางการทูตเพื่อสร้างสันติภาพหรือป้องกันไม่ให้เกิดสงครามลูกกลามมาถึงเรา

ขณะเดียวกัน ต้องประเมินว่าอาจเกิดสงครามในลักษณะใดบ้าง และกองทัพเตรียมกำลังการต่อสู้ให้เข้มแข็งและเหมาะสมกับสงครามเฉพาะกิจ สงครามใหญ่เต็มรูปแบบแบบโบราณมีโอกาสจะเกิดขึ้นน้อย แต่อาจมีสงครามย่อยเฉพาะกิจตามชายแดน ฝ่ายยุทธการของกองทัพก็ต้องพัฒนากำลังต่อสู้ให้เข้มแข็งและสอดคล้องกับสงครามย่อยเฉพาะกิจนั้นๆ โดยวิธีนี้จะลดความสูญเสียจากการเตรียมเผชิญสงครามใหญ่ตามรูปแบบแบบโบราณลง

ไทยมีความถนัดในเรื่องการสร้างสันติภาพ ควรใช้ศักยภาพในด้านนี้ของประเทศไทยให้เต็มที่ นี่ก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบภูมิคุ้มกันของประเทศ

VIII. กองทัพกับการพัฒนาประชาธิปไตย และสร้างพลังพลเมือง

ที่กล่าวมาทั้งหมดในระบบภูมิคุ้มกันประเทศ เป็นการออกแบบระบบและโครงสร้าง **บ้านประเทศไทย** ที่คนไทยทุกคนอยู่อาศัยได้อย่างปลอดภัยและมีสุขภาพที่สมบูรณ์ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศ ในระบบและโครงสร้างแบบนี้ คนไทยทุกคนและทุกองค์กรมีส่วนร่วมได้ ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน

แต่เนื่องจากเป็นระบบบูรณาการกันทั้งประเทศไม่ว่าใครจะทำที่
จุดใด เรื่องอะไร แม้เล็กน้อยเพียงใด ก็ส่งผลไปสู่องค์กรรวม

จึงเป็น **ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์**

เมื่อกองทัพทำอย่างนี้ก็เท่ากับพัฒนาประชาธิปไตยที่สมบูรณ์
ไม่จำเป็นและไม่ควรทำรัฐประหารอีก ซึ่งเป็นการพาตัวเข้าไปสู่
ความลำบากและไม่สำเร็จ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เมื่อตอนเป็น
ผบ.ทบ. พุดกับเพื่อนร่วมรุ่นโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาว่า

“การยึดอำนาจไม่ยาก แต่หลังจากยึดยากจินหาย อ้าวไม่ทำ
เด็ดขาด” นี่คือภูมิปัญญาของนายทหารประชาธิปไตย

ถ้ากองทัพมีอำนาจแต่ไม่ใช้อำนาจ จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีบารมีมาก
ที่พรรคการเมืองจะเกรงใจและอยู่ในฐานะที่จะใกล้ชิดระงับความ
รุนแรงทางการเมือง ช่วยให้ระบบการเมืองเข้าสู่ระบบนโยบายที่
ประสบความสำเร็จ

นี่คือเรื่องกองทัพกับประชาธิปไตย

นอกจากนั้นกองทัพสามารถช่วยสร้างพลังพลเมือง อันเป็น
องค์ประกอบที่สำคัญของระบบประชาธิปไตย

ราษฎรทุกคนควรเป็น**พลเมือง** (citizen) ที่มีจิตสำนึก
สาธารณะ มีสัมมาชีพ มีข้อมูลข่าวสาร (informed citizen) มีการ
ร่วมตัวร่วมคิดร่วมทำในกิจสาธารณะอย่างหลากหลายเต็มประเทศ

พลังพลเมืองจะทำให้เศรษฐกิจดี การเมืองดี และศีลธรรมดี กองทัพเกณฑ์คนเข้ามาประจำการจำนวนมาก กองทัพควรเป็น สถาบันการศึกษา ทำให้การฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติแก่ทหารเกณฑ์ ทุกคน ให้เป็นพลเมืองที่ตื่นรู้และกัมมันตะ อาจทำร่วมกับชุมชน ท้องถิ่นระดับตำบล เป็นการช่วยพัฒนาชุมชนท้องถิ่นไปด้วยในตัว

โดยวิธีนี้ประชาชนจะนิยมเข้าเป็นทหารเป็นจำนวนมากขึ้นๆ เพราะมีเงินเดือนและเบี้ยเลี้ยงยังชีพด้วย ได้รับการศึกษาอบรมให้ ประกอบสัมมาชีพด้วย และสามารถทำกิจสาธารณะได้ด้วย

กองทัพในฐานะสถาบันการศึกษา จะเป็นแหล่งสร้างพลัง พลเมือง ทั้งในหมู่ทหารเกณฑ์และชาวบ้านทั่วไปด้วย เป็นการสร้าง ประชาธิปไตยถึงรากถึงโคน

กล่าวมา ๘ ประการ อาจเรียกว่า **มรรค ๘ แห่งการสร้าง ภูมิคุ้มกันประเทศของกองทัพ**

เมื่อปฏิบัติไปก็อาจมีประเด็นอื่นเพิ่มขึ้นอีกตามธรรมชาติ ซึ่งก็ ไม่ลำบากอะไรแล้ว เพราะระบบและโครงสร้างเปิดโอกาสให้ต่อเติม สิ่งดีๆ โดยไม่มีข้อจำกัด

๔.

การปรับสถานะของ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นมหาวิทยาลัย

ตามที่กล่าวตอนที่ ๓ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีสมรรถนะและความคล่องตัวสูงจึงควรปรับสถานะเป็น **มหาวิทยาลัยวิชาการป้องกันประเทศ** ที่เป็นอิสระแต่เชื่อมโยงกับกองทัพ ความเป็นอิสระและความคล่องตัวมีความสำคัญยิ่ง ระบบราชการมีกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่ใช้ควบคุมกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ฉบับ จึงเสมือนมัดตราสังประเทศไทยให้ด้อยศักยภาพ แม้แต่มหาวิทยาลัยที่ว่าเป็นอิสระในกำกับของรัฐก็ยังมีข้อจำกัดอีกมาก

เพราะฉะนั้นในการยกร่าง **พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยวิชาการป้องกันประเทศ** ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรพิถีพิถันในเรื่องนี้ให้จงดี

หมายเหตุ มหาวิทยาลัยวิชาการป้องกันประเทศน่าจะมีความเข้มแข็งทางวิชาการมาก เพราะการป้องกันประเทศเป็นความเป็นความตายของประเทศ ความรู้ที่ถูกต้องจึงจำเป็นอย่างยิ่งยวด ในขณะที่มหาวิทยาลัยต่างๆ ไปเอาวิชาการเป็นตัวตั้ง จึงอาจขาดความกระตือรือร้น สามารถเอื้อระเหยไปได้เรื่อยๆ ขาดตัวเร่งเร็ว

และเร่ร่รัด

มหาวิทยาลัยวิชาการป้องกันประเทศ ยังต้องไปสนใจวิชาการ
ความรู้ดี ๆ ที่มีประโยชน์ต่อการป้องกันประเทศที่เกิดขึ้นใน
มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ เพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยป้องกัน
ประเทศน่าจะมีบทบาทกระตุ้นและประสานการสร้างวิชาการใน
มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ด้วย

๕.

คณะกรรมการการทหาร และความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

คณะกรรมการชุดนี้ของวุฒิสภามีความสำคัญยิ่งในการทำคลอด
พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยวิชาการป้องกันประเทศ และเป็นพี่เลี้ยง
ประคับประคองแก้ไขอุปสรรคขัดข้องของมหาวิทยาลัยวิชาการ
ป้องกันประเทศ คณะกรรมการจึงควรศึกษาเรื่องนี้ให้ทะลุปรุโปร่ง
จนจึตขึ้นและกั่มมันตะ เพราะนี่เป็นโอกาสพลิกโฉม (transform)
ประเทศไทยไปสู่ที่ที่ดีที่สุด

ความต่อเนื่องทางปัญญา (continuity of wisdom) มีความ
สำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ ในระบบราชการและระบบการเมือง

ไม่มีความต่อเนื่องทางปัญญา อย่างเช่น คณะกรรมการการทหาร และความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภาชุดต่อไป ก็ยังไม่แน่นอนว่าเขาจะเข้าใจเช่นชุดปัจจุบันหรือไม่ ปัญญาป้องกันประเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต้องมีความต่อเนื่อง ไม่ว่าระบบราชการและระบบการเมืองจะเป็นอย่างไร จำเป็นต้องมีกลไกเพื่อความต่อเนื่องทางปัญญาเข้าไปช่วย

นั่นคือควรมีการตั้ง **มูลนิธิวิชาการเพื่อการป้องกันประเทศ** โดยผู้มีประสบการณ์และฉันทะในเรื่องนี้รวมตัวกันในมูลนิธิ ใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนคณะกรรมการของวุฒิสภาและมหาวิทยาลัย วิชาการป้องกันประเทศและองค์กรอื่นใด กรรมการมูลนิธิไม่มีเกษียณอายุสามารถทำงานได้ต่อเนื่องยาวนาน เป็นปัญญาของแผ่นดิน

๖.

กระบวนการสร้างความชอบธรรม ทางสังคม

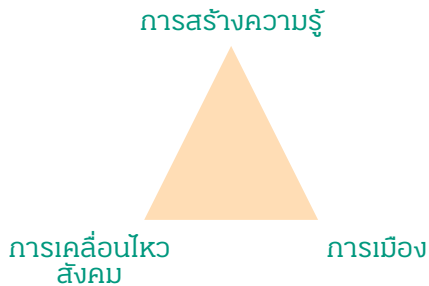
ในการขับเคลื่อนนโยบายนั้นไม่ได้จบลงด้วยการเสนอผู้มีอำนาจ ซึ่งมักไม่สำเร็จเพราะเขาไม่เข้าใจ ไม่สนใจ และไม่มีสมรรถนะที่

จะทำให้สำเร็จ เครื่องมือขับเคลื่อนเรื่องยาก เรียกว่า ‘สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา’ ภูเขา หมายถึง เรื่องยากที่จะเคลื่อนได้ สามเหลี่ยมนี้ประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบ เข้ามาเชื่อมโยงกัน คือ

การสร้างความรู้ ที่เกี่ยวข้อง ปราศจากความรู้เคลื่อนไม่ได้

การเคลื่อนไหวสังคม กระแสความต้องการของสังคมจะไปผลักดันองค์ประกอบที่ ๓

การเมือง การเมืองจะดีหรือไม่ดีอย่างไร ถ้ามีอีก ๒ องค์ประกอบเข้ามาเชื่อมโยง ก็สามารถทำเรื่องดีๆ ได้ ฉะนั้น ไม่ต้องรอให้การเมืองดีเสียก่อน แม้การเมืองดีถ้าขาดองค์ประกอบอีก ๒ ก็ทำเรื่องดีๆ ไม่สำเร็จ

รูปที่ ๔ สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา

ที่นำเสนอมาทั้งหมดในบทความนี้ คือ การสร้างความรู้
ต่อไปจึงควรทำกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางสังคม

โดยจัดประชุม สมัชชาแห่งชาติ เรื่องเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา
ประเทศไทย ร่วมสร้างบ้านประเทศไทย ที่ทุกคนมีความปลอดภัย
และสุขภาวะที่สมบูรณ์

เจ้าภาพร่วมจัด

๑. คณะกรรมาธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา
๒. กองทัพอากาศและสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๓. กระทรวงการต่างประเทศ
๔. กระทรวงสาธารณสุข และองค์กรตระกูล ส. อีก ๗ คือ สวรส.
สสส. สปสช. สรพ. สข. สพฉ. มสช. ทั้ง ๘ รวมตัวกันอยู่แล้ว
เพื่อเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศไทย กลุ่ม ๘ ส. มี
ประสบการณ์และพลังสูง^๖
๕. สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ และสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์
แห่งประเทศไทย
อาจมีองค์กรอื่นร่วมเป็นเจ้าภาพ

ผู้เข้าร่วมประชุม ประมาณ ๑,๐๐๐ คน โดยเป็นผู้แทนจาก
๙ ภาคส่วน ซึ่งเป็นองค์ประกอบบ้านประเทศไทย (ดูรูปที่ ๒) และ

๖ ดูบทความเรื่อง เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศไทย ความปลอดภัยและสุขภาวะที่
สมบูรณ์ของคนทั้งแผ่นดิน การออกแบบระบบและโครงสร้างประเทศ

นักข่าวไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน

สถานที่ประชุม ใช้สถานที่ที่เป็นสัญลักษณ์แห่งชาติ เช่น พระที่นั่งอนันตสมาคม หรือศูนย์ราชการ หรือศูนย์ประชุมแห่งชาติ

วิธีการประชุม มีการนำเสนอปรัชญา แนวคิด แนวทาง ดังในบทความ แล้วแบ่งการประชุมเป็นกลุ่มย่อย ๑๐๐ กลุ่ม กลุ่มละ ๑๐ คน โดยใช้โต๊ะรับประทานอาหารกลางวันโต๊ะละ ๑๐ คน ให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนมีโอกาสซักถามและให้ข้อเสนอแนะโดยเฉพาะสื่อมวลชน วิธีนี้ดีกว่าการแถลงข่าวซึ่งเป็นเพียงข่าวแถลงเท่านั้น แต่วิธีนี้เนื้อหาสาระจะเข้าไปในเนื้อในตัวของนักข่าวซึ่งจะสื่อสารออกไปทุกทิศทาง

เตรียมประธานกลุ่ม ๑๐๐ คน ซึ่งเข้าใจสาระสำคัญ

การสื่อสาร เตรียมการสื่อสารให้ดี ให้มีการสื่อสารออกไปทุกช่องทาง รวมทั้งโซเชียลมีเดียเพื่อให้ประชาชนรู้ความจริงอย่างทั่วถึงจนเกิด **กระแสสังคม** ให้ความชอบธรรมกับเรื่องนี้

ประธานพิธีปิดการประชุมสัมมนาแห่งชาติ อัญเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเป็นองค์ประธาน

ดังนั้น จะเกิดกระแสสังคมและความชอบธรรม ที่ทำให้เรื่อง
ทั้งหมดดำเนินไปด้วยความเห็นพ้องของทุกฝ่าย สามารถเขยื้อน
ภูเขา คือ สร้างประเทศไทยที่มีบูรณภาพ คนไทยทุกคนร่วมสร้าง
ประเทศไทยที่มีบูรณภาพและดุลยภาพ เป็นประเทศที่น่าอยู่ที่สุดใน
โลก ที่คนไทยทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัยและมีสุขภาวะที่
สมบูรณ์

คนไทยจะรักกันมาก และมีความภูมิใจที่อยู่บนแผ่นดินบ้านเกิด
เมืองนอนของเราด้วยกัน และเป็นตัวอย่างแก่ชาวโลก

จึงเสนอมาเพื่อโปรดพิจารณาตามสมควร

ด้วยความเคารพ

ประเวศ วะสี

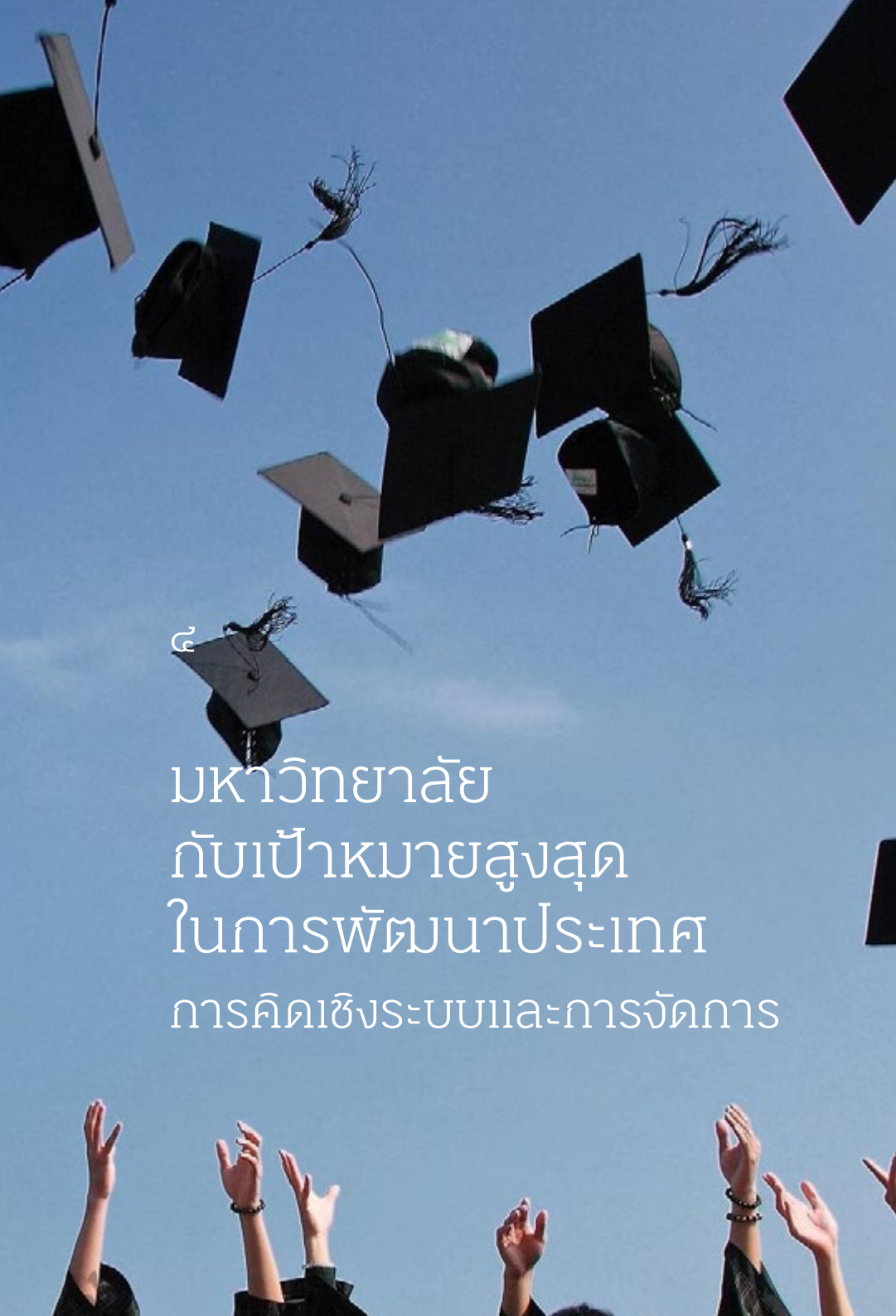
ประชุมคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยมหิดล

๑๙ เมษายน ๒๕๖๖

ประชุมคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖

A low-angle shot looking up at a clear blue sky. Numerous black graduation caps with tassels are captured mid-air, having just been thrown. At the bottom of the frame, the hands and forearms of graduates are visible, reaching up and clapping. The scene conveys a sense of achievement and celebration.

๕

มหาวิทยาลัย
กับเป้าหมายสูงสุด
ในการพัฒนาประเทศ
การคิดเชิงระบบและการจัดการ

โครงสร้างเนื้อหา

๑. มหาวิทยาลัยชุมพรฯ ทรัพยากรทางความรู้มหาศาล
๒. เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศ
๓. การออกแบบระบบและโครงสร้าง
๔. การออกแบบบ้านประเทศไทย
๕. มหาวิทยาลัยร่วมสร้างบ้านประเทศไทย
๖. ตาบอดคลำช้างกับการเห็นช้างทั้งตัว
๗. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยกับการเป็นนักพัฒนานโยบาย
๘. มหาวิทยาลัยร่วมพัฒนานโยบายของประเทศ

ทำอย่างไร อุดมศึกษาจะเป็น หัวรถจักรทางปัญญา พาชาติออกจากวิกฤต

๑.

มหาวิทยาลัยบูรณาการทรัพยากรทางความรู้หาศาล

มหาวิทยาลัย ทั้งของรัฐและเอกชน รวมกันมีประมาณ ๑๔๐ แห่ง มี
นิสิตนักศึกษาประมาณ ๒ ล้านคน คณาจารย์และนักวิชาการสาขา
ต่างๆ หลายนแสนคน เป็นทรัพยากรทางความรู้มหาศาลเพื่อพัฒนา
ประเทศ ทรัพยากรเพื่อพัฒนาประเทศมีหลายประเภท หรือหลาย
ระบบประมาณ ๙ ระบบ

๑. สถาบันฐานแผ่นดินไทย
๒. ระบบรัฐ ทั้งพลเรือนและกองทัพ มหาศาลยิ่งนัก
๓. ระบบการเมือง
๔. ระบบเศรษฐกิจ
๕. ระบบสุขภาพ
๖. ระบบการศึกษาและวัฒนธรรม

๗. ระบบศาสนา

๘. ภาคประชาสังคม

๙. ระบบการสื่อสาร

สถาบันฐานแผ่นดินไทย หมายถึงทรัพยากรที่ดินแดนดินในพื้นที่ทั่วประเทศในด้านกำลังคนก็มีจำนวนมากและหลากหลาย เช่น ผู้นำชุมชนท้องถิ่นหลายล้านคน ประกอบด้วยผู้นำกลุ่มอาชีพ ผู้นำกลุ่มต่างๆ ครู พระ **อสม.** หมออนามัย ศิลปิน ปราชญ์ชาวบ้าน ฯลฯ คนเหล่านี้ล้วนรู้ความจริงของแผ่นดินไทยและประสบการณ์จริง

ทรัพยากรทั้ง ๙ ระบบ รวมกันมหาศาลยิ่งนัก เกินพอที่จะจัดการให้คนไทยทุกคนทั้งแผ่นดินมีความปลอดภัย และสุขภาวะที่สมบูรณ์เป็นแผ่นดินศานติสุข หรือร่มเย็นเป็นสุข

แต่ความจริงกลับไม่เป็นเช่นนั้น **คนไทยกลับอยู่ร้อนนอนทุกข์** มีคนยากจนจำนวนมาก และมีความเหลื่อมล้ำสุดๆ สูงเป็นที่ ๑ หรือที่ ๓ ในโลก ความเหลื่อมล้ำที่มีมากเกินไปส่งผลเป็นห่วงโซ่ไปทำให้เกิดปัญหาต่อๆ กันบ้านเมืองวิกฤต

ที่เป็นอย่างนั้นเพราะคนไทย **ไม่เคยมีความมุ่งมั่นร่วมกัน** ทำให้การใช้ทรัพยากรทั้ง ๙ ระบบ ใช้ไปคนละทิศละทาง แยกย่อย อย่างที่เรียกว่า **พัฒนาแบบแยกส่วน** แบบตาบอดคลำช้าง ที่เห็นเป็นส่วนๆ ไม่เห็นช้างทั้งตัวหรือ**องค์รวม**

จุดสำคัญของการพัฒนาประเทศให้สำเร็จ คือ

๑. มีทัศนะแบบองค์รวม และพัฒนาอย่างบูรณาการ
๒. มีเป้าหมายสูงสุดเดียวกัน
๓. ออกแบบระบบและโครงสร้างเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้น
๔. นำองค์ประกอบหรือชิ้นส่วนมาประกอบตามโครงสร้าง จนครบเป็นองค์รวมประเทศไทย
๕. เมื่อประเทศไทยเป็นองค์รวมก็จะเกิดคุณสมบัติใหม่อันมหัศจรรย์

ทั้ง ๕ ประการรวมกันหรือเรียกว่า **อิทธิปัญญา** หรือปัญญาที่ทำให้เกิดความสำเร็จ (อิทธิ = สำเร็จ)

ทุกส่วนของประเทศต้องทำความเข้าใจ และร่วมสร้าง**อิทธิปัญญา** ประเทศไทยก็จะมีสมรรถนะสูงสุด และทำสำเร็จทุกเรื่อง

๒.

เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศ

ต้องร่วมกันกำหนดตรงนี้ให้ได้ มิฉะนั้นแต่ละส่วนก็จะมีเป้าหมายแยกย่อยเป็นเรื่องๆ เฉพาะตน ประเทศก็ไม่มีพลังร่วมและ**ปัญญาร่วม** (collection wisdom) ปัญญาร่วมสำคัญอย่างยิ่งยวดในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่สิ่งที่ดี

“ความปลอดภัยและสุขภาวะที่สมบูรณ์ของคนทั้งแผ่นดิน”
น่าจะเป็นเป้าหมายสูงสุดร่วมกัน ควรทำความเข้าใจคำว่า ‘**สุขภาวะที่สมบูรณ์**’ ตามคำจำกัดความขององค์การอนามัยโลก

Health is **complete well – being**, physically, mentally, socially (and spiritually). ข้อความในวงเล็บ เป็นการขอเติมโดยสมาชิกหลายประเทศ

สุขภาพ คือ สุขภาวะที่สมบูรณ์ ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม (และทางจิตวิญญาณ)

สุขภาวะที่สมบูรณ์ จึงทรงความหมายที่ลึกและครอบคลุมที่สุด ที่บูรณาการอยู่ในการพัฒนามนุษย์และสังคมทั้งหมด ดังมีคำพูดว่า

Health is completely integral in total human and social development.

สุขภาวะที่สมบูรณ์คือทั้งหมด (Health in the whole.)

เมื่อสุขภาวะที่สมบูรณ์คือทั้งหมด ก็เป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศของเราทั้งหมดรวมกันได้

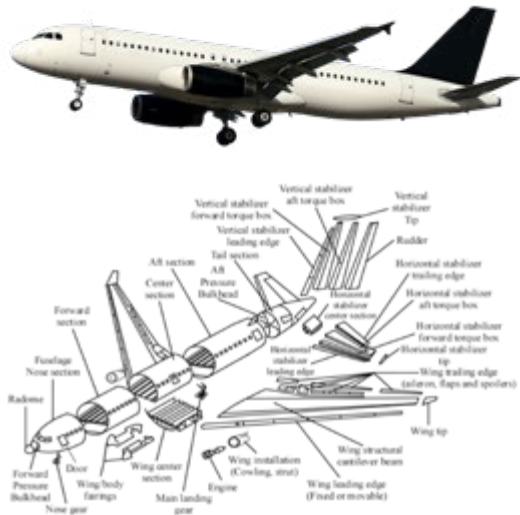
เมื่อเราทั้งหมดมีเป้าหมายสูงสุดร่วมกัน ก็จะเกิดพลังมหาศาลที่พาประเทศไปสู่ความสำเร็จ

ทรัพยากรหรือพลังทั้ง ๙ ระบบ จึงต้องมีเป้าหมายสูงสุดร่วมกัน

๓.

การออกแบบระบบและโครงสร้าง

ถ้าเราต้องการอะไรที่บินได้ ต้องออกแบบระบบและโครงสร้างของเครื่องบิน แล้วเอาองค์ประกอบหรือ ชิ้นส่วนต่างๆ เข้ามาประกอบตามโครงสร้าง เมื่อครบเป็น**องค์รวม** คือเครื่องบินทั้งลำ ก็เกิดคุณสมบัติใหม่ อันมหัศจรรย์คือบินได้ ในขณะที่ไม่มีชิ้นส่วนใดที่บินได้เลย ต้องเป็นองค์รวมจึงจะบินได้

รูปที่ ๑ องค์รวมบินได้ ชิ้นส่วนบินไม่ได้

ฉะนั้น ถ้าเราทำแต่ชิ้นส่วน ไม่ว่าจะดีพิเศษเพียงใดก็บินไม่ได้ ประเทศไทยมีชิ้นส่วนต่างๆ มาก แต่ **ขาดการคิดเชิงระบบและการจัดการ** จึงไม่มีประเทศไทยที่บินได้ วิกฤตแล้ววิกฤตเล่าอยู่ร่ำไป

ถ้าไม่ออกแบบบ้านประเทศไทยให้คนไทยอยู่สบาย คนไทยก็จะต้องตากแดด ตากลม ตากฝน ไม่สบายอยู่ร่ำไป

๔.

การออกแบบบ้านประเทศไทย

ถ้าต้องการให้คนไทยอยู่อย่างปลอดภัยและมีความสุข ก็ต้องออกแบบบ้านประเทศไทย

บ้านประเทศไทยมีโครงสร้างหลัก ๓ ประการ คือ

๑. **พื้นฐานที่แข็งแรง**
 ๒. **ผนังบ้าน ๘ ด้าน**
 ๓. **หลังคา**
- ดังในรูปที่ ๒

ภูมิคุ้มกัน

ระบบต่างๆ ๘ ระบบ

แผ่นดินไทยที่บูรณาการ

รูปที่ ๒ บ้านประเทศไทยมีโครงสร้างหลัก ๓ อย่าง

การออกแบบบ้านประเทศไทยได้พูดไว้หลายแห่ง^๗
โดยสรุป

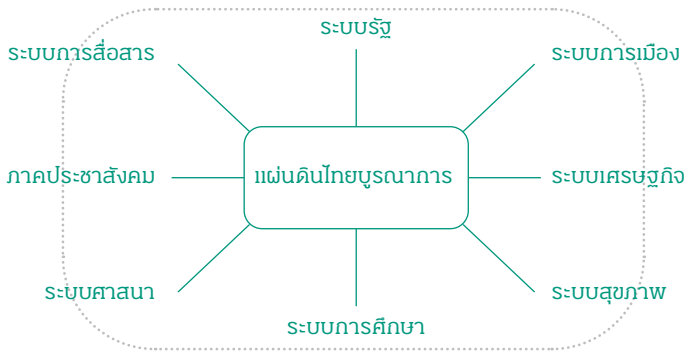
๑. พื้นล่างแข็งแรง คือ พื้นที่ประเทศไทยที่มีการพัฒนาอย่าง
บูรณาการ ๘ มิติ คือ

เศรษฐกิจ – จิตใจ – สังคม – สิ่งแวดล้อม – วัฒนธรรม –
สุขภาพ – การศึกษา – ประชาธิปไตย

๒. ผนัง ๘ ด้าน ได้แก่ ระบบ ๘ ระบบ ดังรูปที่ ๓

^๗ ๑. เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศไทย ความปลอดภัยและสุขภาพที่สมบูรณ์ของคนทั้งแผ่นดิน โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวศ วะสี

๒. กองทัพบกเป้าหมายสูงสุดของประเทศ โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวศ วะสี

รูปที่ ๓ ระบบต่างๆ ๘ ระบบ เข้ามาประกอบกับพื้นล่าง

๓. หลังคาบ้าน หรือ ระบบภูมิคุ้มกันของประเทศ ได้กล่าวไว้โดยละเอียดในบทความเรื่อง กองทัพกับเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศ^๔

เมื่อเรามีบ้านประเทศไทยที่เข้ามาอาศัยได้แล้ว หลังจากนั้นใครมีอะไรดีก็เอามาตกแต่งตามโครงสร้างเพื่อให้อยู่สบายขึ้น สวยงามขึ้น เมื่อเป็นอย่างนี้ก็เป็นกร่าง่ายที่คนไทยทุกคน และทุกองค์กร จะมีส่วนในการสร้างบ้านประเทศไทย

คนไทยทุกคนล้วนอยากมีส่วนร่วมทำให้ประเทศไทยดีขึ้น แต่ไม่รู้จะมีส่วนร่วมได้อย่างไร เพราะไม่มีการออกแบบระบบและ

^๔ กองทัพกับเป้าหมายสูงสุดของประเทศ โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวศ วะสี

โครงสร้าง

เมื่อมีระบบและโครงสร้างบ้านประเทศไทย ก็จะมีส่วน
ได้ทุกคนตามความสนใจและความถนัด จะทำที่พื้นที่หรือที่ระบบ
ตรงใดก็ได้เราจึงเห็นภาพ

“คนไทยร่วมสร้างบ้านประเทศไทย

ให้เป็นบ้านที่น่าอยู่ที่สุดในโลก”

๕.

มหาวิทยาลัยร่วมสร้างบ้านประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมีทรัพยากรทางวิชาความรู้และวิธีการแสวงหาความรู้
สามารถร่วมสร้างบ้านประเทศไทยให้ดีขึ้นอย่างไรก็ได้

โดยทำความเข้าใจเรื่องพื้นล่างของบ้าน หรือแผ่นดินไทย
เข้มแข็ง เพื่อจะได้เอาวิชาความรู้เข้าไปใช้ได้ถูกต้อง วิธีการก็คือทำ
โครงการหรือแผนงาน

มหาวิทยาลัยกับการสร้างฐานแผ่นดินไทยให้เข้มแข็ง

รูปธรรมก็คือ มหาวิทยาลัยร่วมพัฒนาอำเภอให้เป็นแผ่นดิน
सानติสุข

หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ^๙

เป็นโครงการวิจัยพื้นที่ (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีกองทุนสนับสนุนการวิจัยพื้นที่)

ทีมวิจัยพื้นที่ อำเภอ มหาวิทยาลัยใหญ่อาจทำครบทั้ง ๑๐ อำเภอ ใน ๑ จังหวัดก็ได้

ทีมวิจัยพื้นที่แต่ละอำเภอ ประกอบด้วยอาจารย์และนักวิชาการ จากคณะต่างๆ ประมาณ ๒๐ – ๒๕ คน นักศึกษา ๕๐ – ๑๐๐ คน

อำเภอหนึ่งมีประมาณ ๑๐ ตำบล แต่ละตำบล มีประมาณ ๑๐ หมู่บ้าน พื้นที่ ๑ อำเภอ จึงมีหน่วยจัดการประมาณ ๑๑๑ หน่วย กล่าวคือ

๑. **ระดับอำเภอมี ๑ หน่วย** ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ซึ่งมีนายอำเภอเป็นประธาน

๒. **ระดับตำบล** มี ๑๐ หน่วย คือ **อบต.** หรือเทศบาลตำบล

๓. **ระดับหมู่บ้าน** มี ๑๐๐ หน่วย ได้แก่ องค์การชุมชน

ทีมวิจัยอำเภอ เข้าไปสนับสนุนการจัดการที่ พชอ., อบต./เทศบาลตำบล และองค์การชุมชนในระดับหมู่บ้าน

โดยถ้าไป**ร่วมเรียนรู้ในการปฏิบัติ** ในการนี้จะทำให้เข้าใจความต้องการความรู้ และเทคโนโลยี ทำให้สนับสนุนได้ถูกต้อง

^๙ คู่มือพัฒนาอำเภออย่างบูรณาการสู่แผ่นดินสามมิติสุข โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวศ วะสี

โดยวิธีนี้จะทำให้มหาวิทยาลัยรู้ความจริงของแผ่นดินไทย

นี่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะที่ผ่านมาระบบการศึกษาทั้งหมด ทำให้คนไทยไม่รู้จักความจริงของแผ่นดินไทย เพราะเรียนโดยเอาวิชาเป็นตัวตั้ง

เมื่อไม่รู้จักความจริงก็ทำให้ถูกต้องไม่ได้ นี่เป็นสาเหตุว่า ทำไมทั้งๆ ที่ประเทศไทยมีทรัพยากรทางความรู้และทรัพยากรอื่นๆ มากมาย จึงพัฒนาประเทศไทยไม่สำเร็จติดอยู่ในสภาวะวิกฤตอย่างเรื้อรัง เพราะคนไทยไม่รู้จักความจริงของแผ่นดินไทย

ฉะนั้น การที่มหาวิทยาลัยไปร่วมพัฒนาพื้นที่ จะทำให้มหาวิทยาลัยรู้ความจริงของแผ่นดินไทย หลังจากนั้น ความถูกต้องต่างๆ ก็จะตามมา พาชชาติออกจากวิกฤต

จุดพลิกผันประเทศไทยที่สำคัญ คือ การที่คนไทยต้องเรียนรู้ให้รู้จักความจริงของแผ่นดินไทย

นี่เป็นที่มาของการออกแบบบ้านให้ผนัง ๘ ด้าน เชื่อมโยงกับฐาน ตามรูปที่ ๒ และ ๓

ผนังทั้ง ๘ ด้าน คือ ระบบ ๘ ระบบ มหาวิทยาลัยอยู่ในระบบการศึกษา ระบบทั้ง ๘ นอกจากเชื่อมโยงกับฐานแล้วยังต้องเชื่อมโยงกันเองด้วย ประดุจผนังบ้านที่ทุกด้านเชื่อมด้วยกัน อย่างที่ทางพระมีคำว่า **มรรคสมังคี** คือ มรรคทั้ง ๘ ไม่ใช่แยกกันอยู่เป็นเรื่องๆ แต่บูรณาการกัน

นี่คือการพัฒนาประเทศไทยแบบบูรณาการ ที่ทั้งหมดบูรณา-
การกันทั้งพื้นที่ ทั้งระบบต่างๆ เข้ามาแทนที่การพัฒนาแบบแยกส่วน
ซึ่งทำให้ประเทศเสียสมดุลและวิกฤต

เมื่อทั้งหมดบูรณาการกันก็เกิดเป็น**องค์กรรวม** ประเทศไทยเมื่อ
เป็นองค์กรรวมก็จะเกิดคุณสมบัติใหม่อันมหัศจรรย์ คนไทยไม่เคยมี
โอกาสเสวยคุณสมบัตินิใหม่อันมหัศจรรย์ เพราะไม่เคยพัฒนา
แบบองค์กรรวม มีแต่พัฒนาแบบแยกส่วน จึงควรทำความเข้าใจและ
สร้างทรรศนะแบบองค์กรรวม

๖.

ตาบอดคลำช้างกับการเห็นช้างทั้งตัว ทรรศนะแบบองค์กรรวม

นิทานเรื่องตาบอดคลำช้างให้หลักคิดที่ดี

คนตาบอด คลำพบช้างเป็นส่วนๆ เลยทะเลาะกันใหญ่ เพราะ
รู้เฉพาะส่วนซึ่งไม่เหมือนกัน

ถ้าตาไม่บอดเห็นช้างทั้งตัว ก็ไม่มีอะไรจะทะเลาะกัน เพราะ
ส่วนต่างล้วนเป็นของช้างตัวเดียวกัน

การพัฒนาประเทศไทย และของโลกล้วนพัฒนาเป็นส่วนๆ

เพราะการเห็นแบบแยกส่วนประจักษ์คนตาบอด

การคิดและการพัฒนาแบบแยกส่วน จะนำไปสู่การเสียสมดุลเสมอ อะไรที่เสียสมดุลก็จะปั่นป่วน วุ่นวาย รุนแรง ไม่มีความสุข ไม่ยั่งยืน จึงควรทำความเข้าใจจนเกิดทรรศนะแบบองค์รวม

ส่วนย่อย (parts) และองค์รวม (whole)

องค์รวมมีหลายระดับ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อณูของสสารเป็นส่วนย่อย รวมกันเป็น**เซลล์** เซลล์เป็นองค์รวม เซลล์หลายๆ เซลล์ คือ ส่วนย่อย รวมกันเป็น**อวัยวะ** อวัยวะเป็นองค์รวม อวัยวะหลายๆ อวัยวะเป็นส่วนย่อยรวมกันเป็น**คน** คนเป็นองค์รวม

องค์รวมแต่ละระดับมีคุณสมบัติใหม่ ไม่เหมือนคุณสมบัติของส่วนใหญ่

เซลล์ มีคุณสมบัติไม่เหมือนกับคุณสมบัติของ**อณู**ของสสาร ซึ่งเป็นส่วนย่อย

อวัยวะ มีคุณสมบัติไม่เหมือนกับคุณสมบัติของ **เซลล์** ซึ่งเป็นส่วนใหญ่

ความเป็นคน มีคุณสมบัติไม่เหมือนกับคุณสมบัติของ **อวัยวะ** ซึ่งเป็นส่วนใหญ่

ความเป็นคนซึ่งเป็นองค์รวมมีคุณสมบัติใหม่อันมหัศจรรย์ยิ่ง
ไม่เหมือนคุณสมบัติของอวัยวะซึ่งมาประกอบกันเป็นคน

เช่นเดียวกับเครื่องบินเป็นองค์รวมบินได้ ขึ้นส่วนบินไม่ได้เลย
เซลล์มะเร็งเป็นตัวอย่างของเซลล์ที่สูญสำนักแห่งองค์รวม มัน
ทำตัวแยกส่วนเป็นเอกเทศ ไม่คำนึงถึงองค์รวมทำให้ร่างกายเสีย
สมดุล ป่วย ชีวิตไม่ยั่งยืน

ประเทศและโลกที่พัฒนาแบบแยกส่วน จึงเปรียบเหมือน
ประเทศและโลกที่ป่วยเป็นมะเร็ง สุขภาพไม่ดีและไม่ยั่งยืน

มหาวิทยาลัยจึงควรเป็นผู้นำสร้างทรงคนขององค์รวม

๗.

ผู้บริหารมหาวิทยาลัย กับการเป็นนักพัฒนานโยบาย การคิดเชิงระบบและการจัดการ

ที่กล่าวมาทั้งหมดเพื่อแสดงให้เห็นว่า นอกเหนือจากคิดเชิงเทคนิค
และวิชาการ ถ้าเราคิดเชิงระบบและการจัดการได้ด้วยจะเกิด
ประโยชน์ใหญ่

มหาวิทยาลัยจึงควรมีนโยบาย**พัฒนาการคิดเชิงระบบและการ**

จัดการ อาจทำได้อย่างน้อย ๒ ประการ คือ

๑. พัฒนาผู้บริหารมหาวิทยาลัยให้เป็นนักพัฒนานโยบาย
๒. มหาวิทยาลัยสนับสนุนพื้นที่ในการพัฒนาอย่างบูรณาการ เรื่องที่ ๒ กล่าวไปแล้วข้างต้น ในบทนี้จึงจะกล่าวเฉพาะ

การพัฒนาผู้บริหารให้เป็นนักพัฒนานโยบาย

ผู้บริหารในที่นี้หมายถึง รองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดีทั้งหมด คณบดีและผู้อำนวยการสถาบัน

การพัฒนานโยบายมี ๓ องค์ประกอบ คือ

การสังเคราะห์นโยบาย	มี ๔ ขั้นตอน
การตัดสินใจนโยบาย	มี ๑ ขั้นตอน
การบริหารจัดการนโยบายไปสู่ความสำเร็จ	มี ๗ ขั้นตอน
รวม	๑๒ ขั้นตอน

ถ้าทำครบวงจร ๑๒ ขั้นตอน จะบรรลุผลสำเร็จเสมอ จึงเรียกวิธีการนี้ว่า **สัมฤทธิ์ศาสตร์**^{๑๐}

รองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดีทั้งหมด เป็นทีมพัฒนานโยบายของมหาวิทยาลัยทำหน้าที่

๑๐ คู่มือขับเคลื่อนระบบนโยบายครบวงจร ๑๒ ขั้นตอนสู่ความสำเร็จ (คู่มือสัมฤทธิ์ศาสตร์พาชาติออกจากวิกฤต) โดยศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวศ วะสี

๑. รวบรวมข้อมูลความคิดเห็นประเด็นสำคัญ ทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย มาพิจารณากลับกรองเป็นประเด็นนโยบาย
๒. เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนั้นๆ มาสังเคราะห์เป็นนโยบาย
๓. นำเสนอสภามหาวิทยาลัย
๔. นำนโยบายที่สภามหาวิทยาลัยตัดสินใจแล้ว ไปสื่อสารให้เป็นที่เข้าใจในทุกองค์การของมหาวิทยาลัย
๕. มหาวิทยาลัยนำนโยบายมาพัฒนาศาสตร์
๖. คณะและสถาบันนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทำแผนปฏิบัติ (plan of action)
๗. คณาจารย์และนักวิชาการในคณะและสถาบันส่วนใหญ่จะทำแผนปฏิบัติไม่เป็น ต้องหาผู้เชี่ยวชาญช่วยสอน ทีมพัฒนานโยบายของมหาวิทยาลัยต้องช่วยคณะในการทำแผนปฏิบัติ

ยกตัวอย่างองค์ประกอบของแผนปฏิบัติ ๑๑ ขั้นตอน

๑. ระบุวัตถุประสงค์ ทั้งวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์จำเพาะ
๒. เป้าหมาย (ต้องระบุจำนวนและเวลา เช่น จะผลิตปริญญาเอก ๒๐ คน ภายใน ๕ ปี) เป้าหมายต้องมีจำนวนและระยะเวลา ไม่ใช่พูดลอยๆ หรือเลื่อนลอย อย่างที่ทำกันทั่วๆ ไป ถ้าพูด

ลอยๆ กำหนดการปฏิบัติ และทรัพยากรไม่ได้

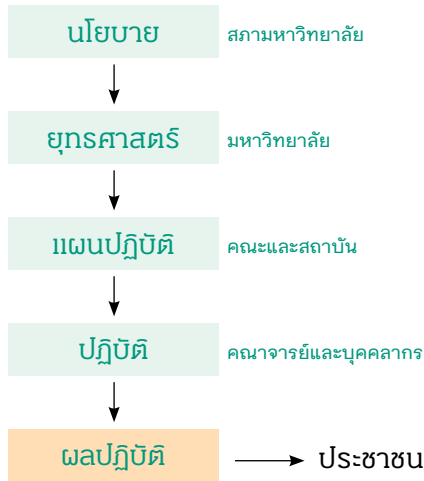
๓. จากเป้าหมาย กำหนดว่าจะต้องทำอะไรบ้าง
๔. ใช้กำลังคนเท่าใด ประเภทใด มีความสามารถเหมาะสมแล้ว
หรือยัง ต้องการฝึกอบรมอะไรเพิ่มเติม
๕. ต้องใช้เทคโนโลยี และวิธีการอะไร มีแล้วหรือไม่
๖. ใช้ทรัพยากรเท่าใด ได้มาจากไหน
๗. มีอุปสรรคอะไร และแก้ไขอย่างไร
๘. สื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องรู้ทั่วถึง จนเกิดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วม
๙. ลงมือปฏิบัติ
๑๐. ติดตามการปฏิบัติและช่วยแก้ไขอุปสรรคขัดข้อง
๑๑. ประเมินผลการปฏิบัติ ผลประเมินเป็นข้อมูลป้อนกลับไปปรับ
กระบวนการทั้งหมดให้ดีขึ้น

นี่เป็นตัวอย่างแผนปฏิบัติ คณะและสถาบันจะเก่งมาก รักกัน
มากที่ร่วมกันทำและมีผลสำเร็จ จะทำอะไรก็สำเร็จเพราะนี่คือการ
จัดการ การจัดการทำให้เรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เป็นไปได้

ทีมพัฒนานโยบายของมหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วยรอง
อธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดี จะมีบทบาทเชื่อมโยงนโยบายจาก
สภามหาวิทยาลัย

ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย

แผนปฏิบัติและการปฏิบัติ
โดยคณะและสถาบัน

ทำให้การบริหารงานของมหาวิทยาลัยเชื่อมโยงกันทุก
องคาพยพ **คนทั้งมหาวิทยาลัยจะเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ** หรือ
PILA (Participatory Interactive Learning through Action) ซึ่ง
จะทำให้รักกันมาก เชื่อถือได้วางใจกัน ฉลาด และฉลาดร่วมกัน
เกิดปัญญาร่วม (collective wisdom) มีผลสำเร็จใหญ่ และมีความ
ปิติสุขร่วมกัน จะทำอะไรต่อไปก็ง่ายทุกอย่าง การเรียนรู้ร่วมกัน
ในการปฏิบัติจึงเป็น **transformative force** ที่สำคัญยิ่ง ทั้งใน
มหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัย นอกเหนือไปจากทีมพัฒนา

นโยบายของมหาวิทยาลัยแล้ว ทุกคณะและสถาบันก็ควรมี**ทีมพัฒนานโยบายของคณะและสถาบัน** รวมกันทั้งมหาวิทยาลัยเป็น**เครือข่ายทีมพัฒนานโยบายของมหาวิทยาลัย** เป็นกำลังมหาศาล ประสพการณ์ที่ได้สามารถนำไปเปิดหลักสูตรพัฒนานโยบาย ดังที่คณะสังคมศาสตร์กำลังจะทำ สร้างพลังคนที่มีสมรรถนะในการคิดเชิงระบบและการจัดการให้ประเทศ

เมื่อมหาวิทยาลัยมีสมรรถนะในการพัฒนานโยบาย ก็สามารถใช้ทุนนี้ไปช่วยประเทศพัฒนานโยบายต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่ง ดังจะกล่าวในตอนต่อไป

๘.

มหาวิทยาลัยร่วมพัฒนานโยบาย ของประเทศ

นโยบายมีหลายระดับ ตั้งแต่ชุมชนท้องถิ่น องค์กร ไปจนถึงระดับชาติ นโยบายระดับชาติ เรียกว่านโยบายสาธารณะ (public policy)

ประเทศไทยเกือบไม่มีความสำเร็จทางนโยบายเลย ทำให้ปัญหาต่างๆ ทวีตบท่วม จนเป็นวิกฤตชาติ ทั้งนี้เพราะขาดความเข้าใจ**ระบบ** นโยบายครบวงจร ๑๒ ขั้นตอน ทำเป็นบางส่วน

เมื่อไม่ครบวงจรไฟฟ้าก็เดินไม่ได้ คือไม่สำเร็จ

เมื่อมหาวิทยาลัยมีพลังในการพัฒนานโยบายมาก ก็สามารถช่วยพัฒนานโยบายของประเทศทุกระดับ ตั้งแต่ชุมชนท้องถิ่น กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ไปจนถึงนโยบายสาธารณะ เมื่อประเทศประสบความสำเร็จทางนโยบายก็จะหายวิกฤต ทำอะไรๆ ก็สำเร็จ เจริญรุ่งเรืองต่อไป ทำให้กล่าวได้ว่า

อุดมศึกษาคือหัวใจจักรทางปัญญาพาชาติออกจากวิกฤต

๕

พลิกโฉมประเทศไทย โดยปฏิรูปการเรียนรู้

เผยแพร่แก่คณะกรรมการ มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์

๑๙ เมษายน ๒๕๖๖

๑. การศึกษาที่ทำให้คนไทย ไม่เก่งและประเทศยากจน

ทำไมคนจีนที่ ‘เสื่อผืนหมอนใบ’ มาเมืองไทยแล้วกลายเป็นเศรษฐี เป็นแถว เพราะประเทศไทยมีทรัพยากรมาก และคนจีนเก่ง การศึกษาภาคบังคับของไทย บังคับให้คนไทยกลายเป็นคนไม่เก่งการศึกษาของไทย คือ การท่องวิชา เลยทำอะไรไม่เป็น กลายเป็นคนหยิบไหย่ง เหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ ผลของการศึกษา คือ

คนไทยที่ทำงานไม่เป็น คิดไม่เป็น จัดการไม่เป็น อยู่ร่วมกันไม่เป็น ไม่มีฉันทะในการเรียนรู้ เพราะการท่องวิชามากๆ จำยาก เจ็บปวด เป็นความทุกข์ คนไทยเลยเกลียดการเรียนรู้ อะไรที่ทุกข์ มนุษย์พยายามหลีกเลี่ยง การเรียนรู้ที่ดีต้องทำให้มีความสุข

ประเทศไทยมีสมรรถนะต่ำในการทำอะไรๆ ให้สำเร็จ ปัญหาจึงพอกพูนจนวิกฤต และไม่มีทางออกจากวิกฤต เพราะการศึกษาแบบท่องวิชาที่ทำมา ๑๐๐ กว่าปี

ปฏิรูปการเรียนรู้ คือ หัวใจของการปฏิรูปประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่มีสมรรถนะสูง

ปฏิรูปจากการเอาวิชาเป็นตัวตั้งเป็นการเอาชีวิตเป็นตัวตั้ง

ชีวิตต้องมีการทำงาน **การเรียนรู้ในการทำงาน**จะนำไปสู่การพัฒนาชีวิตโดยรอบด้าน

๒.

การทำงานคือการปฏิบัติธรรม Work-Based Learning

การเรียนรู้ในฐานการทำงาน

‘การทำงาน’ เป็นยาวิเศษที่รักษาทุกโรค

การทำงานคือชีวิต ชีวิตคือการทำงาน การทำงานคือการปฏิบัติธรรม

การทำงานทำให้**ทำเป็น** มีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ ไม่ว่างงาน
ชีวิตไม่มีการว่างงานไม่ยากจน

การทำงานทำให้**ฉลาด** เพราะต้องคิดปรับปรุง ต้อง**จัดการ** ต้อง**ตัดสินใจ**ว่าจะทำหรือไม่ทำอะไร ทำอย่างไร การจัดการทำให้ต้องคิดเชื่อมโยง ทำให้ฉลาด การทอ่งวิชาทำให้จัดการไม่เป็น

การทำงานทำให้**มีผลของงาน**ที่ก่อให้เกิดความปิติ ลองสังเกต
ดูสิถ้าเราทำอะไรสำเร็จเราจะเกิดความปิติสุข

การเรียนรู้จากการทำงานสามารถ**เลือกได้** เลือกงานที่ชอบ
การได้ทำอะไรที่ชอบทำให้มีความสุขและทำได้ดี **การเรียนรู้กลายเป็นความสุข** เมื่อมีความสุขก็**เลิกรักการเรียนรู้** ต่างจากการศึกษาแบบทอ่งวิชา ถูกบังคับให้ทอ่งวิชาที่ไม่ชอบและยาก การเรียนรู้กลายเป็นความทุกข์ ทำให้คนไทยขาดความรักในการเรียนรู้

ในการได้ทำสิ่งที่ชอบทำให้มีความสุขจึง**ทำได้นาน** เป็นการสร้างความเพียรและความอดทน ซึ่งการศึกษาแบบเดิมทำให้คนไทยทำอะไรนานๆ ไม่ได้

การทำงานแล้วมีรายได้ เป็นแรงจูงใจให้มีพฤติกรรมทางบวกหลายอย่าง เช่น ถ้า**ขยัน**จะมีรายได้เพิ่มขึ้น ถ้า**รับผิดชอบ**จะมีรายได้เพิ่มขึ้น ถ้าแสวงหา**ความรู้เพิ่มเติม**ทำงานได้ดีขึ้นจะมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมกันยกใหญ่ เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพิ่มเติมให้ทำงานได้ดีขึ้นจะไปกระตุ้นสถานศึกษาให้จัดการสอนวิชาที่ตรงต่อความต้องการใช้งาน ไม่ใช่โดยเอาวิชาเป็นตัวตั้งอย่างเคย โดยไม่คำนึงถึงการใช้งาน ทำให้ผู้เรียนไม่อยากจะเรียนรู้ ครูสอนผู้เรียนที่ไม่อยากเรียนเป็นความทุกข์และปัญหาใหญ่ของการศึกษาไทย

งานบางอย่างใหญ่และยากแต่สำคัญมาก ทำคนเดียวไม่สำเร็จ ต้อง**รวมตัวร่วมคิดร่วมทำกันหลายคน** ไม่ใช่เรียนรู้แบบโดดเดี่ยว แบบตัวใครตัวมัน การศึกษาที่ผ่านมาสร้างวัฒนธรรมแบบตัวใครตัวมันขึ้นมา อันนำไปสู่ปัญหามากมาย การรวมตัวร่วมคิดร่วมทำสำคัญยิ่งนัก ตามที่พระพุทธเจ้าสอนในเรื่อง**อปรีหานิยธรรม** (ธรรมะเพื่อความเจริญถาวร) โดยสาระคือ ธรรมะแห่งการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำ และตามคำของจิตแพทย์อเมริกาที่ชื่อ

สก๊อตต์ เป็ก (Scott Peck)^{๑๑} ถ้ารวมตัวร่วมคิดร่วมทำสำเร็จทุกคน จะเกิดความสุขประดุจบรรลุนิพพาน ที่เป็นเช่นนั้นเพราะลดความเห็นแก่ตัว เพิ่มความเห็นแก่ส่วนรวม ต้องเคารพความสำคัญของทุกคน เกิดความเสมอภาค ภราดรภาพ และสามัคคีธรรม การร่วมกันทำงานยากต้องเรียนรู้ร่วมกันใน**การปฏิบัติ**หรือ PILA (Participatory Interaction Learning through Action) อันเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด เพราะเป็น transformative force หรือพลังของการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในทุกมิติที่ยังทำ

- ยิ่งรักกันมากขึ้น
- ยิ่งไวเนื้อเชื่อใจกันมากขึ้น
- ยิ่งฉลาดขึ้นและฉลาดร่วมกัน
- เกิด**ปัญญาร่วม** (collective wisdom) นวัตกรรม และอัจฉริยภาพกลุ่ม (group genius)

ทั้งหมดเป็นพลังมหาศาลที่ฝ่าความยากทุกชนิดไปสู่ความสำเร็จ และเกิดปิติสุขร่วมกันประดุจบรรลุนิพพาน

การเรียนรู้ในการทำงานจึงนำไปสู่สิ่งดีงามต่างๆ ตามที่กล่าวมาข้างต้น จนอาจกล่าวว่าเป็น

การศึกษารักษาทุกโรค (Education Cure All)

๑๑ A World Waiting to Be Born : Peck, M. Scott

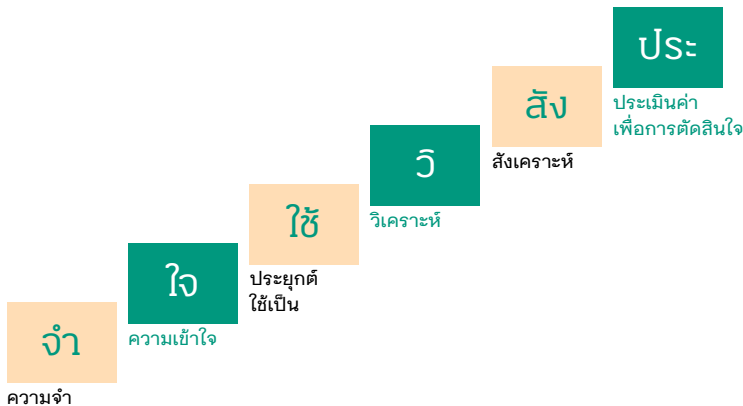
ถึงตอนนี้เราสามารถประกาศหลักของระบบการศึกษาที่ดีได้ว่า

Education For All	การศึกษาเพื่อคนทั้งมวล
All For Education	คนทั้งมวลเพื่อการศึกษา
Education Cure All	การศึกษารักษาทุกโรค

๓. การเรียนรู้ที่ทำให้คนไทย เก่งสุดๆ ทั้งประเทศ

ผู้รู้ได้จัดระดับปัญญาเป็นขั้นบันได ๖ ขั้น ใช้ตัวย่อว่า

จำ ใจ ใช้ วิ สัง ประ ดังในรูป

- จำ** = จำอย่างเดียวโดยไม่เข้าใจ ถือเป็นระดับต่ำสุด
- ใจ** = เข้าใจเป็นปัญญาที่สูงกว่าตำแหน่งเดียวแต่ก็ยังทำไม่เป็น
- ใช้** = ประยุกต์ใช้ คือทำเป็น
- วิ** = วิเคราะห์ สามารถวิเคราะห์ให้เข้าใจละเอียดและลึกขึ้น
- สัง** = สังเคราะห์ทั้งหมดเข้าด้วยกันเป็นองค์รวม จะได้จัดการได้
- ประ** = ประเมินค่าเพื่อการตัดสินใจ

การศึกษาด้วยการท่องจำจึงอยู่ที่ปัญญาระดับต่ำสุด นั่นคือการ
ศึกษาไทย ที่สร้างคนไม่เก่ง ทำอะไรไม่เป็น

นักวิชาการทางสังคมศาสตร์ที่เก่งๆ ก็มักจะอยู่ที่ระดับวิเคราะห์
วิจารณ์ ไปไม่ถึงการสังเคราะห์ และจัดการ จึงมักได้แต่วิจารณ์ว่า
อะไรไม่ดีบ้าง แต่ไม่รู้ว่าจะทำอะไรจึงจะสำเร็จ

ระดับ ๖ การประเมินและตัดสินใจ เป็นการใช้สมองในระดับ
สูงสุด สมองจำเป็นต่อการรอดชีวิต ต่อให้ระบบร่างกายสมบูรณ์
เพียงใด ถ้าไม่มีสมองหรือปัญญ่อ่อนก็เอาชีวิตไม่รอด

หน้าที่ของสมอง คือ รับรู้ข้อมูลสถานะความเป็นจริงในชีวิต
ประจำวัน ทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ให้เข้าใจดีขึ้น ประเมินทั้งหมด
แล้ว **ตัดสินใจ** ถ้าตัดสินใจถูกก็รอดชีวิตและเจริญ ถ้าตัดสินใจผิดก็
ไม่รอดหรืออันตราย

การตัดสินใจ คือ ปัญญาสูงสุด

ที่เรียกว่า**นโยบาย** ก็คือการตัดสินใจสูงสุดของบุคคล องค์กร
หรือประเทศ

การเรียนรู้ในการทำงานจึงทำให้**ทำเป็น** เมื่อทำเป็นก็จะจำได้
และเข้าใจ และในการทำงานต้องจัดการเป็น ตัดสินใจเป็น จึงไปถึง
ระดับปัญญาสูงสุด เทียบกับการท่องวิชาที่อยู่ระดับต่ำสุด

คนมีการศึกษาน้อยแต่เรียนรู้มาก (จากการทำงาน) อย่าง
คุณบรรหาร ศิลปอาชา และ **คุณกำพล วัชรพล** จึงเป็นคนเก่งสุดๆ

เป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นผู้สร้างอาณาจักรหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
ได้ ซ้ำยังได้รับการยกย่องเป็นบุคคลสำคัญของโลกโดย UNESCO
หรือมหาเศรษฐีอย่าง **คุณอิสระ ว่องกุศลกิจ** เจ้าของอุตสาหกรรม
น้ำตาลที่ใหญ่เป็นที่ ๒ ในโลก มีแม่ชื่อ ฟา ซึ่งเป็นคนจนสุดๆ ไม่รู้
หนังสือสุดๆ แต่ฉลาดสุดๆ จากการทำไร่ที่ห้วยกระบอก

ฉะนั้น ถ้าเราพลิกโฉมการศึกษาจากการท่องวิชามาเป็นการ
เรียนรู้ในการทำงาน เราจะสร้างคนไทยเก่งๆ ขึ้นมาเต็มประเทศ
ยกระดับสมรรถนะของประเทศโดยรวดเร็ว ทำให้ประเทศไทย
พ้นวิกฤต

๔.

ร่วมพลิกโฉมประเทศไทย

การเรียนรู้ที่ดีเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุดของมนุษย์
มนุษย์สามารถเรียนรู้ให้บรรลุอะไรก็ได้
เป็นหน้าที่ของเราทุกคนที่จะแสวงหา และช่วยให้
เพื่อนมนุษย์ได้พบการเรียนรู้ที่ดี

การเรียนรู้ที่ดีคืออะไร เป็นคำถามปลายเปิดที่ทุกคนทุกองค์ควร
ควรพยายามตอบ

คำตอบอย่างหนึ่ง ก็คือ

“การเรียนรู้ ๗ เป็น”

นั่นคือ

ทำเป็น

คิดเป็น

ตัดสินใจเป็น

จัดการเป็น

อยู่ร่วมกันเป็น

เรียนรู้เป็น

และ

พัฒนาจิตใจเป็น

การเรียนรู้ให้ทำเป็น ทำไม่ได้ด้วยการท่องวิชา แต่ต้องผ่าน
การทำงาน

การทำงานคือการปฏิบัติธรรม

ธรรมคือความถูกต้อง

การเรียนรู้จากการทำงานทำให้เกิดความถูกต้อง
ความถูกต้องทำให้เกิดความเจริญ
ผู้เจริญพึงส่งเสริมการเรียนรู้ที่ถูกต้อง
ฉะนั้น คนไทยทุกคนและทุกองค์กร ควรเป็นบุคคลและองค์กร
ส่งเสริมการเรียนรู้
ถ้าคนไทยมีความมุ่งมั่นร่วมกันเช่นนี้ ก็จะพลิกโฉมประเทศไทย
โดยพลัน

